БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 227 (4433). — 19 ноябрь, 1971 йил. ЖУМА | Баҳоси 2 тийин.

БУГУН — РАКЕТА ҚЎШИНЛАРИ ВА АРТИЛЛЕРИЯ КУНИ

СУРАТДА: Совет Армияси аълочиси, ракетачи класс мутахассиси, комсомол аъзоси, гвардиячи ефрейтор Александр Иванов.

Н. Акимов фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА МЕТРОПОЛИТЕН ҚУРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети Тошкент шаҳрида метрополитен қуриш тўғрисида қарор қабул қилганлигини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети зўр миннатдорчилик ва мамнуният билан таъкидлайдилар.

Зилзила оқибатларини тугатишга доир қайта тиклаш ишлари муваффақиятли тугаллангандан кейин ана шундай жуда катта транспорт иншоотининг қурилиши республика пойтахти меҳнаткашларининг турмуш шароитларини янада яхшилаш тўғрисида КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати қилаётган ғамхўрликнинг янги тимсолидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Тошкент метрополитенининг қурилиши умумхалқ қурилиши бўлиб қолади ҳамда республиканинг ҳамма лойиҳа-қидирув, илмий, қурилиш-монтаж ташкилотлари, саноат ва бинокорлик индустрияси корхоналари метрополитен қурилишида ғоят актив иштирок этишлари лозим, деб ҳисоблайдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарор қиладилар:

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети Тошкент шаҳридаги метрополитенининг биринчи линиясини қуришга 1972 йилдан бошлаб киришиб, «Дўстлик» станциясидан «Октябрь революцияси сквери»гача бўлган 12 километр узунликдаги биринчи навбатини 1977 йилда ишга туширишга рухсат берганликлари раҳбарлик ва ижро учун қабул қилинсин.

Тошкент шаҳридаги метрополитен қурилишининг бош пудратчиси қилиб СССР Транспорт қурилиши министрлиги тасдиқланди.

Метрополитен қурилишининг заказчиси вазифалари Тошкент шаҳар ижроия комитетига топширилди.

Метрополитен биринчи навбатининг уч станцияси қурилишини 1974 йилда — Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги байрамигача тугаллаш кўзда тутилади.

Ўзбекистон ССР Госпланига, республика Молия министрлигига Тошкент шаҳридаги метрополитен қурилиши учун зарур капитал маблағ, асбоб — ускуналар ва моддий техника ресурсларини ажратишни кўзда тутиш таклиф қилинди.

Қурилишни кадрлар билан таъминлаш мақсадида ер қазиш касбидаги ишчиларни тайёрлаш учун Тошкент шаҳрида ихтисослаштирилган ҳунар-техника билим юртини қуриш мўлжалланади.

Тошкент шаҳридаги метрополитенни қуриш учун ихтисослаштирилган ташкилотлар ёрдамчи пудрат асосида инженерлик жиҳатидан ускуналаш, қурилиш майдончалари, базалари ва ёрдамчи хўжаликлар бўйича қурилиш-монтаж ишларини бажарадилар. Мазкур ишларни бажарадиган бош пудрат ташкилоти — «Главташкентстрой»дир.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига, Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигига, Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигига Тошкент метрополитени қурилишини йиғма темир-бетон буюмлар, айниқса тюбингалар ва блоклар, темир-бетон конструкциялар учун оснасколар, сопол, мармар, гранит, профилли ойна ва шиша пардоз плиткалари билан тўла-тўкис таъминлаш учун зарур чораларини амалга ошириш топширилди.

Тошкент шаҳридаги лойиҳалаш институтлари метрополитен станцияларини архитектура-планлаштириш ишлари лойиҳаларини миллий меъморчилик анъаналарини ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқадилар.

Тошкент шаҳар ижроия комитетига:

— «Главтоннельметрострой», «Ташметропроект» ва қурилаётган метрополитен дирекцияси ходимларини жойлаштириш учун уй-жой майдони ажратиб бериш масалаларини ҳал қилиш.

— «Главтоннельметрострой», «Ташметропроект» ташкилотларини ва қурилаётган метрополитен дирекциясини жойлаштириш учун зарур ишлаб чиқариш майдонлари ажратиб бериш топширилди.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети билан Ўзбекитон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигига Тошкент метрополитени қурилишини 1972 йилда ва шундан кейинги йилларда электр энергияси билан таъминлаш чораларини ишлаб чиқиш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими давлат комитетига Тошкент метрополитени қурилишига ҳунар-техника билим юртларини битириб чиққан ёшлар ҳисобидан зарур миқдорда малакали экскаватор машинистлари, шахта машиналари ва механизмлар машинистлари, тик ва ётик ер қазиш мутахассислари юбориш, «Средазуголь» комбинати билан биргаликда 1972-1973 ўқув йили мобайнида Ангрен ўқув комбинатида малакали метро қурувчи ишчилар тайёрлаб, уларни доимий ишлаш учун Тошкент метрополитени қурилишига юбориш топширилди. Шу жумладан проходкачилар, шчитларнинг, электровозлар, тупроқ ортиш машиналари, экскаваторлар, кранлар, кўтарма машиналарнинг машинистлари, электр слесарлар слесарь монтажчилар катта макшейдер ишчилари тайёрланиши керак.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги билан Тошкент шаҳар ижроия комитетига Тошкент метрополитени қурилишининг инженер-техник ходимлари ва ишчиларига хизмат кўрсатадиган ихтисослаштирилган поликлиника ташкил этиш, ҳамда ер қазиш-проходка ишлари бажарилаётган участкаларда медицина хизматини йўлга қўйиш чораларини кўриш топширилди.

Тошкент область ижроия комитетига метро қурувчиларининг дам олиш зонасини ташкил этиш учун Чимён яқинида ер участкаси ажратиб бериш таклиф қилинди.

Ўзбекистон Касаба союзлари Советига Тошкент метрополитени қурилиши ходимлари учун пансионат қурилишини кўзда тутиш ва улар учун санаторийларга зарур миқдорда путёвкалар ажратиб бериш топширилди.

«Метрополитен қурилиши эхтиёжлари учун зарур миқдорда олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассисларни ажратиш кўзда тутилди.

Қарор Тошкент шаҳар партия комитети зиммасига қурилишнинг боришини доимо контроль қилиб туришни ўрнатиш, қурувчиларнинг коллективларига Тошкент метрополитени қуриш билан боғлиқ бўлган барча ишларни намунали ва муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақани авж олдиришда мунтазам амалий ёрдам кўрсатиб туриш вазифасини юклайди.

* * *

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ишонч билдириб айтадиларки, Тошкент шаҳрининг партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари метро қурувчиларга катта ёрдам берадилар ва метрополитен қурилишини муваффақиятли равишда амалга ошириш учун ҳамма куч-ғайратларини биргаликда сарфлайдилар. Бу эса Ўзбекистон пойтахти — Тошкент шаҳрини қайта қуришга қўшилган катта ҳисса бўлади.

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1971 ЙИЛ 19 НОЯБРЬ № 254 МОСКВА ШАҲРИ

Армия ва флот жангчилари, ўртоқлар!

Мудофаа саноатининг ишчилари, инженерлари ва техниклари, ўртоқлар!

Бугун бизнинг халқимиз ва унинг қуролли кучлари ракета қўшинлари ва артиллерия кунини байрам қилмоқда.

Бу анъанавий байрам совет кишиларининг коммунистик қурилиш соҳасида КПСС XXIV съезди қўйган вазифаларни бажариш йўлидаги кураши кенг кўламда авж олиб кетган шароитда нишонланмоқда. Шу йилги халқ хўжалик планини бажаришдаги муваффақиятлар янги беш йиллик жуда яхши бошланганлигидан яққол далолат беради. Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудрати ўсди, унинг халқаро позициялари мустаҳкамланди. Империализмга қарши курашда ҳал қилувчи куч, тинчлик ва социал тараққиёт таянчи бўлган жаҳон социализм системаси ривожланиб, мустаҳкамланиб бормоқда.

Ленинча ташқи сиёсатни қатъият билан амалга ошираётган Коммунистик партия ва Совет давлати қардош социализм мамлакатлари билан биргаликда империализм, реакция ва урушга қарши курашаётган барча кучларни жипслаштириш учун, халқаро кескинликни юмшатиш ва ялпи тинчликни мустаҳкамлаш учун актив ҳаракат қилиб келмоқдалар. Совет Иттифоқи агрессорларнинг кирдикорларини диққат билан кузатиб турибди ва армия билан флотни янада мустаҳкамлаш, уларнинг социализмнинг буюк ғалабаларини ҳимоя қилишга тайёрлигини ошириш учун зарур бўлган ҳамма ишларни қилмоқда.

Совет қуролли кучлари ва уларнинг шонли отряди-ракета қўшинлари билан артиллерия мамлакатимиз халқлари тинч бунёдкорлик меҳнатини сергаклик билан қўриқлаб турибдилар. Улар зўр жанговар имкониятларга эга бўлган биринчи даражали техника ва қурол билан таъминлангандирлар.

Ракетачилар билан артиллериячилар ўзларининг ҳарбий маҳоратини сабот билан ошира бориб, ўқишда, интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлашда юксак кўрсаткичларга эришдилар. Ўзларининг ватанпарварлик ва интернационал бурчига содиқ бўлган ракетачилар билан артиллериячилар армия ва флотнинг бутун шахсий составн сингари ҳар қандай агрессорга кескин зарба беришга тайёрдирлар.

Умумхалқ байрами — Ракета қўшинлари ва артиллерия куни билан сизларни табриклайман ва қутлайман. Ракета қўшинлари билан артиллериянинг бутун шахсий составига жанговар ва сиёсий тайёргарликда, қўшинларнинг жанговар тайёрлигини оширишда янги муваффақиятлар тилайман.

Мудофаа саноати ходимларига ракета ва артиллерия техникасини ривожлантиришда янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини тилайман.

Ракета қўшинлари ва артиллерия кунини нишонлаш юзасидан БУЮРАМАН:

Бугун, 19 ноябрь, маҳаллий вақт билан соат 20 да Ватанимиз пойтахти-қаҳрамон шаҳар Москвада, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар — Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одессада ва қаҳрамон қалъа — Брестда байрам мушаклари отилсин.

Яшасин коммунизм бинокори — қаҳрамон совет халқи!

Яшасин шавкатли СССР Қуролли Кучлари ҳамда уларнинг Ракета қўшинлари ва артиллерияси!

Ҳамма ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар!

СССР МУДОФАА МИНИСТРИ СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ А. ГРЕЧКО.

ОХУНБОБОЕВЧИЛАР ШУДГОРЛАШДА ҲАМ БИРИНЧИ

Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз пахтакорлари областда биринчилар қатори планни бажариб, ғалаба рапорти йўллашган эди. Машина теримига куч берган колхозчилар зиммага олинган социалистик мажбуриятларини ҳам ортиғи билан бажардилар. Ҳар гектар ердан 32 центнердан хирмон кўтардилар.

Эндиликда колхозчилар келгуси йил ҳосилига тайёргарликни кучайтириб юбордилар. Экинлардан бўшаган майдонлар шудгор қилиб бўлинди. Бу ишда механизаторлар яна ҳам ғайрат кўрсатиб ишладилар. Оқибатда 15 кун ичида шудгор қилиш плани районда биринчи бўлиб бажарилди.

Райондаги «Полярная звезда», «Северний маяк» ва бошқа колхозларда ҳам шудгорлаш ишлари тезкорлик билан бормоқда. Ҳамма ерда ғўзапоялар юлиниб, кейин 32—35 сантиметр учқурликда шудгор қилинмоқда.

КИРОВ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Тошкент шаҳар Киров район партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум ташкилий масалани муҳокама қилди.

Пленум Ш. С. Аҳмадалиевани район партия комитетининг биринчи секретари вазифасидан озод қилди ва уни район партия комитети бюроси составидан чиқарди.

Пленум Г. Қ. Ҳайдаровани район партия комитетининг биринчи секретари ва бюро аъзоси қилиб сайлади.

ПАХТА — ВАТАН БОЙЛИГИ

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1971 ЙИЛ 18 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — бир кунда тайёрлангани, учинчи стун — мавсум бошидан бери, тўртинчи стун — шу жумладан машина билан бир кунда терилган пахта, бешинчи стун — мавсум бошидан бери.

Пискент	0,02	124,22	—	104,90
Оққўрғон	0,04	121,19	—	111,64
Бўка	0,11	121,17	—	108,36
Ўрта Чирчиқ	0,04	116,38	—	102,05
Юқори Чирчиқ	—	119,95	—	159,47
Янгийўл	0,09	114,81	0,12	87,20
Бекобод	—	108,41	—	87,40
Область бўйича	0,05	117,57	0,02	104,98

ТИНЧЛИГИМИЗ ПОСБОНЛАРИ

Николай КРИЛОВ,
Совет Иттифоқи Маршали.

19 ноябрь — Ракета қўшинлари ва артиллерия куни. Совет кишилари бу кунни катта байрам сифатида нишонлайдилар, артиллериячиларимизнинг Улуғ Ватан уруши йилларида кўрсатган буюк жасоратини яна бир эсга оладилар, ҳозирги кунда ўз хизматини муносиб ўтаб келаётган ракетачилар ва артиллериячиларимизнинг жанговар меҳнатига баҳо берадилар, армия ва флотимиз учун такомиллашган ракета қуроллари етказиб бераётган мудофаа саноати ишчиларини, инженер-техник ходимларини шарафлайдилар.

Совет Қуролли Кучлари жанговар қудратининг мислсиз ўсганлиги, замонавий уруш олиб бориш воситаларида туб ўзгаришлар содир бўлганлиги Ракета қўшинлари ва артиллерия кунининг нишонланишида ўз ифодасини топди. Бу байрам совет халқининг барча социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари осойишта меҳнатини муҳофаза этаётган, бутун дунёда тинчликни қўриқлаб турган ўз Қуролли Кучлари ҳақида кўрсатиб келаётган беқиёс ғамхўрлигининг ёрқин далилидир.

КПСС XXIV съезди, — биз ҳозир мураккаб халқаро бир шароитда яшаяпмиз, деб алоҳида таъкидлаб кўрсатди. Агрессия ва милитаризм кучлари жиловлаб қўйилган бўлса-да, бироқ ҳали улар зарарсизлантирилган эмас. Совет Иттифоқи тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик сиёсатини оғишмай амалга ошира бориб, империализмга, аргоссорларнинг кирдикорлари ва қўпорувчилигига қарши кескин зарба бериш учун бундан буён ҳам қатъият билан курашаверади. Шу мақсадда Совет Қуролли Кучларининг барча турлари, жумладан стратегик ракета қўшинлари тобора такомиллаштириб борилмоқда.

Ракета қўшинлари ҳозирги даражага эришишда давр жиҳатдан жуда қисқа, аммо мураккаб ва оғир юксалиш йўлини босиб ўтди. Кўпгина олимлар, инженерлар ва ишчилардан иборат ижодий коллективлар олдига ракета-ядро қуроли конструкцияларини яратиш, синаб кўриш ва келгусида уни янада такомиллаштириш вазифаси қўйилди. Қисқа давр ичида тажриба базаси, янги ракета саноати ташкил топди, кучли ракета двигателлари, улар учун махсус ёқилғи, юқори ҳароратга чидаш берадиган материалларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди, шунингдек кўпгина мураккаб ва жуда аниқ ишлайдиган приборлар ишлаб чиқариш ташкил қилинди.

Ракета қўшинлари мунтазам равишда такомиллашмоқда ва ҳозирги кунда у энг юксак жанговар жиҳатларга эга бўлган стратегик ракеталар билан қуролланган. Бу ракеталар минимал вақт ичида ядро зарядини ер шарининг исталган нуқтасига мўлжалга жуда аниқ элтиб қўя олади. Умуман олганда, уларнинг жанговар кучини ҳеч бир нарсага қиёс қилиб бўлмайди.

Совет ракетачилари зиммасига юклатилган алоҳида муҳим вазифа улардан ракета қўшинларининг доимо юксак жанговар тайёр ҳолда туришини таъминлашни тақозо этади.

Доимо жанговар тайёр ҳолда туриш ўз ичига жуда кўп жиҳатларни қамраб олади. Бу аввало шахсий составнинг аъло даражада махсус тайёргарлик кўришидан, унга ишониб топширилган техникани чуқур ўрганишидан ҳамда жанговар қуролни ўрганиб олинган қўллаш йўлларини такомиллаштиришдан иборатдир. Бу — ракета қуроли техника жиҳатдан юксак даражада ишончли ва учириш установкаси ҳамма вақт бекаму-кўст ишлайди, деган гап.

(Давоми 2-бетда)

ЕР ҲАЙДАСАНГ — КУЗ ҲАЙДА

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ШУДГОРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1971 ЙИЛ 18 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — шудгорлаш проценти

Юқори Чирчиқ	88,5
Калинин	79,9
Оржоникидзе	79,2
Ўрта Чирчиқ	71,1
Бўстонлиқ	71,0
Оққўрғон	63,9
Оҳангарон	53,7
Пискент	52,2
Янгийўл	51,3
Бўка	49,4
Бекобод	40,7
Область бўйича	60,9

ПРЕЗИДЕНТ МУҲАММАД СИАД БАРРЕНИНГ ЎЗБЕКИСТОНГА КЕЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

СССР Олий Советн Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан Сомали Демократик Республикаси Олий революцион кенгашининг президенти генерал Муҳаммад Сиад Барре расмий визит билан Совет Иттифоқига келди.

Президент Муҳаммад Сиад Барре 1919 йилда Жанубий Сомалининг юқори Жуба вилоятидаги Луг-Ференди районида туғилди. Ҳарбий академияни тамомлади. Йигитлик чоғидан бошлаб Сомали халқининг миллий озодлик курашида актив қатнашди.

Мамлакат 1960 йилда мустақил бўлиб қолганидан кейин Муҳаммад Сиад Барре Сомали миллий армиясида бир қанча юқори командирлик лавозимларида ишлади, Сомали миллий армиясини барпо этиш ва мустаҳкамлашда у ҳал қилувчи роль ўйнади. 1960 йилда бош штаб бошлиғи қилиб, 1965 йилда эса Сомали миллий армиясининг қўмондони қилиб тайинланди.

Муҳаммад Сиад Баарре 1969 йил 21 октябрда Сомали қуролли кучларининг прогрессив офицерлари амалга оширган революцияга бошчилик қилди. Ўша пайтдан бери у Сомали Демократик Республикаси Олий революцион кенгашининг президенти ва ҳукумат бошлиғи бўлиб келмоқда.

Сомали Демократик Республикаси Олий революцион кенгаши ва ҳукумати ташқи сиёсат соҳасида муттасил позитив бетарафлик ва ҳамма мамлакатлар билан тенг ҳуқуқлилик асосида дўстона муносабатларни ривожлантириш принципига амал қилиб келмоқда. 1970 йил октябрида Олий революцион кенгаш Сомали Демократик Республикасида социализм қуриш йўлини эълон қилди. Мамлакатда ўтказилаётган социал-иқтисодий туб ўзгаришлар Сомали халқининг маданиятини тезроқ ривожлантиришга, саводсизликни тугатишга ва халқ фаровонлигини оширишга қаратилган.

Муҳаммад Сиад Барре Африка мамлакатларининг бирлигини мустаҳкамлаш учун, империализм, янги мустамлакачилик ва ирқчилик кучларига қарши ҳали ҳам мустамлакачилик зулми остида қолиб келаётган ҳамма мамлакатлар ва халқларга мустақиллик берилиши учун актив кураш олиб бораётган таниқли сиёсий арбоб сифатида машҳурдир.

Президент Муҳаммад Сиад Барре Совет Иттифоқи билан дўстона муносабатларни ва ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантиришнинг изчил тарафдоридир.

Совет кишилари бизга дўст Сомали давлатининг бошлиғи — Сомали Демократик Республикаси Олий революцион кенгашининг президенти Муҳаммад Сиад Барренинг мамлакатимизга келишини табриклаб, иккала мамлакат халқлари манфаатлари ва ялпи тинчлик манфаатлари йўлида Совет — Сомали муносабатларини янада самарали равишда ривожлантириладн, деб ишонч билдирадилар.

БУГУН—РАКЕТА ҚЎШИНЛАРИ ВА АРТИЛЛЕРИЯ КУНИ

ВАТАН ҚАЛҚОНИ

ТИНЧЛИГИМИЗ ПОСБОНЛАРИ

(Боши 1-бетда).

Бу—бутун ҳарбий бошқарма системаси доим тайёр ҳолда демакдир. Бу—шахсий составнинг қатъиятли ижрочилиги, уюшқоқлиги ва интизомлилиги ҳамдир. Пировардида бу, ҳар бир жангчи-ракетачининг чуқур ғоявий эътиқоди, унинг социалистик Ватанни ҳимоя қилиш ишига масъулияти, жасорати ҳамда зиммасига юклатилган жанговар бурчни бажариш йўлида ҳар қандай синовларни енгишга тайёр туришидир. Ҳарбий организмнинг ҳамма звенолари яхши йўлга қўйилган, кишилар умумий иш учун ўз масъулиятини чинакам ҳис этган тақдирдагина, ҳар қандай вазифа шубҳасиз бажарилади.

Совет ракетачилари ана шундай маънавий-жанговарлик хислатига эга. Ҳеч қандай хавф-хатар уларни ўз масъулиятли постини ташлаб кетишга мажбур этолмайди. Улар ҳушёрликни бир дақиқа ҳам сусайтирмай советлар Ватани хавфсизлигини доим сергаклик билан қўриқлаб турибдилар.

Шуни ҳам айтиш кераккн, стратегик ракета қўшинлари асосий зарба берувчи куч бўлгани ҳолда Совет Қуролли Кучларининг бошқа барча турлари аҳамиятини камайтирмайди. Ҳозирги замон урушида ғалаба фақат қуролли кучлар барча турларининг биргаликдаги ҳаракати туфайлигина қўлга кириши мумкин. Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти қудратли техникага эга.

Ракета қуроли эндиликда ҳаво мудофааси, Ҳарбий-Ҳаво Кучлари ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг асосий қуроли бўлиб қолди. Энг янги техника базасида қуруқлик қўшинлари ҳам тубдан қайта ташкил топди. Ракета-ядро қуролининг қуруқлик қўшинларига татбиқ этилиши унинг ўт очиш қувватини, зарба кучи ва ҳаракатчанлигини беқиёс даражада оширди, уларга ҳар бир вазифани ҳал этишда талай мустақилликлар берди.

Душманни яксон этишда кучли ўт очиш воситаларидан бири бўлган Совет Артиллерияси ҳамон ўз ролини сақлаб келмоқда. У замонавий фан ва техника ютуқлари базасида муваффақиятли ривожланмоқда. Ҳозирги кунда Советлар мамлакатининг Армияси ажойиб сифат кўрсаткичларга эга бўлган, тўла моторлашган тўплар, гаубицалар, танкка қарши отадиган қирувчи ва реактив артиллерияга эга. Бу жанговар ҳаракатларнинг тактик зонасида артиллерия танк ва мотоўқчи қўшинлар жанговар ҳаракатини таъминлаб турувчи қудратли воситадир.

Совет ракетачилари ва артиллериячилари СССР Қуролли Кучларининг бошқа жангчилари каби социалистик мамлакатлар армияларининг жангчилари билан елкама-елка туриб ўз бурчини адо этмоқда. Мазкур мамлакатларнинг Қуролли Кучлари йилдан-йилга мустаҳкамланиб бормоқда ва ҳозирги кунда қудратли кучга эга. Биз қуролдош дўстларимиз билан алоқаларни ҳамма вақт чуқурлаштириб ва кенгайтириб бораяпмиз. Бу эса Варшава шартномаси мамлакатлари армияларининг биргаликдаги машқлари ва маневрлари вақтида жангчиларни ўқитиш ва тарбиялаш бобидаги тажрибаларини ўртоқлашишда ўз ифодасини топмоқда.

Варшава шартномаси мамлакатларининг ҳарбий ҳамкорлиги, улар мудофаа қудратининг ўсиши, қўшинлар барча турларининг такомиллашуви социализм позицияларини мустаҳкамлаш ҳамда тинчликни сақлашнинг муҳим ва зарур факторидир. Социалистик мамлакатларнинг кўрган тадбирлари яқин Шарқда империалистлар планининг барбод бўлишига олиб келган асосий факторлардан бири бўлди. Варшава шартномасида қатнашувчи давлатларнинг Ҳинди-Хитой халқларининг Америка империалистларига қарши олиб бораётган курашини доимий равишда қўллаб-қувватлаши жуда катта аҳамиятга эга.

Совет жангчиларини халқимиз севиб, Ватан ўғлонлари, деб атайди. Бу сўзда улкан ишонч мужассамлашган. Буни чуқур ҳис этган ракетачиларимиз ва артиллериячиларимиз, барча совет жангчилари каби ишонч ва қатъият билан шундай дейдилар: биз доим жанговар тайёр ҳолдамиз, доим ҳушёрмиз!

(АПН).

ТУРКИСТОНЧИ жангчилар Ракета қўшинлари ва артиллерия кунини ҳарбий ўқиш машқларида катта муваффақиятлар билан кутиб олаётирлар. Суратда: артиллерия разведкачиси оддий аскар Ф. Галеев (олдинда) аппарат билан масофани ўлчамоқда. У ўқиш аълочиси ҳисобланади.

ЭМАН ВА ҚОЯ

Мағрур қоя қошида ёлғиз,
Кекса эман тутар мағрур
бош.
Термулишиб кечаю кундуз
Пичирлашар иккала сирдош.
Қутурса ҳам бўронлар
гарчанд
Иккисига сололмас ситам.
Иккиси ҳам шу тоққа
фарзанд,
Тоғдан олган қудратини ҳам.

Н. ХУДОЙБЕРГАНОВ
солдат.

СОДИҚ ЎҒЛОНЛАР

Совет ҳокимиятини қўлга киритиш учун бўлган дастлабки жангларда-ёқ артиллериячилар юксак жасорат кўрсатишди.

Меҳнаткашларнинг буюк доҳийси ва муаллими В. И. Ленин артиллерия бўлинмаларини янги техника билан жиҳозлашга ҳамиша катта эътибор билан қаради.

Айниқса совет артиллериячиларининг Улуғ Ватан урушида кўрсатган қаҳрамонликлари ҳар қанча таҳсинга лойиқдир.

Курск ёнидаги мислсиз жангларда «Ўзбекистон» бронепоездининг кўрсатган хизматлари ҳаммага маълум. Бу бронепоезд 1942 йилнинг ёзида республика меҳнаткашлари шахсий жамғармасидан орттирилган маблағга қурилган эди.

...Берлин учун бўлган жангларда тошкентлик Солиҳ Умаров Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини олишга муяссар бўлди. У командирлик қилган артиллериячи батарея душманнинг иккита «тигр»ини, учта бронетранспортерини, қурол-аслаҳалари билан олтита машинани, 750 офицер ва солдатини, турли калибрдаги бешта қуролини яксон қилди.

Коммунистик партия ва бутун совет халқи қудрати билан Қуролли Кучларимиз ҳозирги кунда тенгсиз юксакликка кўтарилди. Қуролли Кучларнинг янги кўриниши—Ракета қўшинлари пайдо бўлди. Улар стратегик вазифаларни бажаришга қаратилгандир. Ердаги артиллериямиз ҳам сифат жиҳатидан бутунлай янгиланди.

Ҳозирги кунда фронтчиларнинг фарзандлари қурол ва техника билан моҳирона иш тутяптилар.

Совет армияси сафига бирмунча ҳарбий тайёргарликка эга бўлган, мактабларда, ишлаб чиқаришда ДОСААФ тўгаракларида ҳарбий тайёргарлик курсларини ўтган йигитлар, ўсмирлар келишяпти. Демак, ўз-ўзидан равшанки, бу ўғлонлар учун мураккаб техникани эгаллаш анча осон кўчмоқда. Шуларнинг бири — Жаббор Сатторов. Комсомол аъзоси бўлган бу йигитча ҳарбий хизматнинг биринчи кунлариданоқ артиллерия ишига бутун вужуди билан киришиб кетди. Фронтчининг ўғли қурол қурилмаларини диққат билан ўрганди. Тренировкаларда, дала машғулотларида у командирларининг кўрсатмаларини аниқ бажаришга, қуролни тез жойлаштиришга ҳаракат қилди. Бир сўз билан айтганда наводкачи ва командир ҳамма вақт Сатторовнинг тиришқоқлигини, топшириқларни астойдил бажаришини сезишди. Жаббор қуролни жангга тайёрлашдаги нормативларини «аъло» баҳога бажарди. Яқинда бўлиб ўтган бир воқеа ёш артиллериячининг юксак маҳоратини намойиш қилди.

Артиллерия батареяси тактик машғулотлар ўтказиш учун тоққа кўтарилди. Улар бирнеча соат мобайнида тоғма-тоғ ошиб ўтишди. Бу маршларда Жаббор ўзини аъло даражада ҳис қилди:

— Ўрта Осиё тоғлари — менинг жонажон масканим, — деди у. — Бу ерда мен ўсиб-улғайдим, жуда кўп тепаликларни ошиб ўтдим...

Батарея командири бирнеча марта кўрсатма берди. Фронт дам ўнгга, дам чапга йўналтирилди. Тоғ чўққилари тепасида, ёки ёнбағирларда пайдо бўлган «душман»ни яксон қилишга тўғри келарди. Бирдан янги кўрсатма — «наводкачи ишдан чиқди». Расчёт командири, сержант Вячеслав Попов буюрди:

— Оддий солдат Сатторов, наводкачи ўрнини эгалланг.

— Бажараман! — қисқа жавоб берди Жабборов. Бу сўзларда командирнинг ҳар қандай топшириғини бажариш кайфияти ўз ифодасини топган эди.

Артиллериячи ўзининг бутун диққатини артиллериячилар позициясига ўрмалаб келаётган «душман» танкига қаратди. Аниқ ва моҳирона ҳаракат билан уни мўлжалга олди. Душман танки ўрнида чанг-тўзон кўтарилди. Жаббор мўлжалга урдими, йўқми, аниқлаб улгуролмаган ҳам эдики, чапда қўшни позицияга қараб тез кетаётган иккинчи танкни кўриб қолди. Бир неча секунд ичида стволдан ўша томонга қараб ўқ ғизиллади. Иккинчи танк ҳам яксон бўлди.

— Аъло! Молодец Жаббор, — дея қичқирди қувонган командир.

Бундай мақтовларни Сатторов батарея командиридан ҳам, бўлинма командиридан ҳам кўп марта эшитган.

Албатта, бунақа юксак натижага Сатторов ўз-ўзидан эришгани йўқ. Бу муваффақиятларнинг замирида тинимсиз меҳнат, муттасил тренировка, ўз устида сабот билан ишлаш кабилар ётибди. Меҳнат ҳамма жойда қадрланади. Тактик машғулотлардан сўнг Жаббор наводкачи вазифасида қолди. Унга «ефрейтор» унвони берилди.

Шунингдек, Рустам Садриддинов, Рашид Галеев, Сайфиддин Мамаев, Александр Козбаевлар ҳам Жабборнинг издошлари. Бу артиллериячи-жангчилар хизмат қилаётган бўлинма қисмда энг яхши ўринлардан бирини эгаллаган...

Ф. ЛОБЗИН,
подполковник.

ҲАМИША ТАЙЁР

Барханлар... Қаёққа қарасанг қум барханларига кўзинг тушади.

Кичик сержант Акром Маматқулов бу қумларни энди кўраётгани йўқ. Лекин, бугунгиси бошқача: тишлари орасида қум ғижирлайди, этикларга ҳам қум тўлган.

Аппаратлар тинимсиз тиқирлаб, телеграмма жўнатиб турибди. Командирга зарур маълумотлар юборилляпти. Акром — аппарат хонасининг бошлиғи, 2-класс радиотелеграфчи. У телеграмма юборар ва қабул қилар, шу билан бир қаторда қўл остидаги кишиларга йўл-йўриқ кўрсатарди.

Кичик сержантни бирдан хавотирлик босди. «Қум босиб келяпти, бошқа жойга кўчсак керак, — ўйлади Акром. — Бу учинчиси».

Акром Юрий Казак, Александр Литовченколарга қаради. Ажойиб йигитлар! Қани энди улар билан умрбод бирга бўлса!! Афсуски, иложи йўқ: яқинда хизматни тугатиб, бири Қарағандага, бири Днепропетровск шаҳрига кетишади. Акромнинг ҳам хизмати охирлашиб қолди.

Жойни алмаштириш ҳақидаги буйруқ унинг хаёлини бўлиб юборди. Бир зумда ҳамма нарсани йиғиштириб, йўлга тушишди.

Машина қумда кетяпти. Сал эҳтиётсизлик қилинса, ботиб қолади. Кейин, алоқачиларнинг мускул кучи техникани қумдан чиқариб олади. Лекин, Ҳасан Ҳасанов тажрибали шофер. Техникани пухта эгаллаган, унга ишонса бўлади. Бемалол мизғиб ҳам олиш мумкин (икки суткадан бери ухлашгани йўқ).

Акром яна хаёлга чўмди. Хизматдан қайтгач, отаси, собиқ фронтовик Шермат Маматқуловга рапорт беришини кўз олдига келтирди:

— Сержант Акром Маматқулов запасга қайтди. Ҳарбий хизмат даврида «Совет Армияси аълочиси» нишони билан тақдирланди. 2-класс радиотелеграфчиси. Командирлар томонидан 24 марта тақдирланган.

Отаси «Баракалла ўғлим, юзимизни ерга қаратмабсан», дейди...

Яна буйруқ берилди. Бепоян қумлик. Яна алоқани тиклаш керак. Уйқусиз ўтаётган учинчи кун.

Акром Маматқулов ниҳоятда чарчаган бўлса ҳам ҳали бардоши етарли. Эфирдан чақириқ овозлари эшитилиб турибди, аппарат тинимсиз тиқирлайди. Мустаҳкам алоқа тикланди.

...Алоқачиларнинг машаққатли меҳнати командир томонидан муносиб тақдирланди. Кичик сержант Акром Маматқулов ўз навбатида жавоб берди:

— Совет Иттифоқига хизмат қиламан!

А. ИВАНОВ,
капитан.

АРТИЛЛЕРИЯЧИ ГЕНЕРАЛ

Бешафқат ўлим онаси Саври аядан жудо қилганда, у ҳали жуда ёш эди. У акаси Дадахон, Нурхўжа ва опаси Баҳрихонлар билан бўтадай бўзлаб қолди.

Умр йўлдошининг бевақт ўлими қашшоқ деҳқон Норхўжа аканинг бошпанасини ҳам олиб кетди. Чорасиз қолган ота бир парча нон, бошпана деб болаларни етаклаб қишлоқма-қишлоқ, шаҳарма-шаҳар кезиб юрди. Муҳтожлик йўли уларни Намангандан, Чустдан Тошкентга олиб келди. Аммо, бу ерда ҳам бойбойга боқиб, сув сойга оқарди.

Кундан кунга тинка мадори қуриб бораётган Норхўжа ота Тошкент яқинидаги Ғиштқўприк қишлоғида корандалик қилди. Лекин орадан кўп ўтмай, оламдан ўтди. Олти боланинг шашқатор ёши оқиб қолаверди. Бироз ўтиб, Нурхўжа (Файзулланинг иккинчи акаси) ҳам ич терлама билан оғриб вафот қилди. Очлик, юпинлик, йўқчилик ёш-ёш гўдакларни ер тишлатди.

Шу орада башариятга баҳор нурини таратиб, инсониятга инсонча яшаш йўлини кўрсатиб, миллион-миллион бағри ҳун, қалби забунларнинг кўксига ҳам эрк, озодлик шамоли тегди — Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалаба қилди.

Файзуллани инсонпарвар халқ ҳокимияти ўз бағрига олди. Уни дастлаб касалхонада даволадилар, сўнгра интернатга ўқишга жойлаштирдилар. Юрт кўрган кам бўлмайди, деганларидай, Файзулла ҳам халқ ҳокимиятининг бу ҳимматидаги ҳислатини ёшлигиданоқ пайқаб олди ва бутун келажагини ҳарбийликка бағишлади.

„..Тошкентдаги 5-интернат мактаби. У ерга ҳарбий комиссариатнинг вакиллари келиб, Ф. Норхўжаев эзгу орзусининг рўёбга чиқишига ёрдам беришди. Ҳали мўйлаби сабза урмаган йигитча кўнгилли бўлиб, янги тузум посбони — шонли Қизил Армия сафига ёзилди.

1925 йилдан у кўҳна Бухородаги М. В. Фрунзе номидаги ўзбек ҳарбий тайёрлов мактабида туну-кун ҳарбий санъат сир-асрорларини қунт билан ўргана бошлади. Орадан икки йил ўтгач, мактаб маъмурияти ҳарбий соҳага бўлган қизиқиш ва қобилиятини ҳисобга олиб Файзуллани Тошкентдаги В. И. Ленин номли ҳарбий мактаб (ҳозирги В. И. Ленин номли Тошкент олий умумқўшин командирлар мактаби)га таҳсил кўришга юборди. Бу улуғ даргоҳда турли миллат фарзандлари қатори Файзулла тактика, баллистика ва қурол-яроғларнинг турларини зўр қизиқиш билан ўрганди. Айни вақтда курсант отрядлари составида Урта Осиё республикалари ва Қозоғистонда янги ҳаёт душманлари бўлган босмачиларни тугатишда фаол иштирок этди. Ана шу кураш жараёнида унинг ҳарбий маҳорати тобланди.

1931 йили орзу ушалди: Ф. Норхўжаев — Ишчи-Деҳқон Қизил Армиясининг артиллериячи офицери, деган унвон олди.

Коммунистик партиямиз уни Узоқ Шарқ чегараларида рўй бераётган вазиятни ҳисобга олиб, кўплар қатори бу ёш ўзбек офицерини ҳам ўша ерга юборди. У дастлаб взвод командири, сўнгра батарея командири бўлиб хизмат қилди. Ф. Норхўжаев моҳирлик билан раҳбарлик қилган батарея Хасан кўлида, Халхин-Гол дарёсида бўлган жангда япон самурайлари устидан ғалаба қозонишга муносиб ҳисса қўшди.

1941 йилнинг охири — 1942 йилнинг бошларида серқуёш республикамизда ўзбек миллий қисмлари ва алоҳида ўқчи бригадалар тузилди. Бу бригада составида фронтга бригада артиллерия бошлиғи Ф. Норхўжаев ҳам келган эди. Бригада 3-гвардиячи армия составида Ғарбий-Жанубий фронтда жанг қилди, фашистларнинг кўпгина истеҳкомларини ёриб ўтди, муҳим жанговар операцияларда мардонавор иштирок этди.

Жонажон Ватанимизнинг ҳар бир қарич ери учун жон олиб, жон берилаётган, мард майдонда синалаётган дамларда Ф. Норхўжаев 3-Украина, 1-Белоруссия фронтларида танкка қарши қирувчи полк, гвардиячи миномётчи («катюша») полк, гаубица ва миномёт полкига қўмондонлик қилди. Моҳир саркарда қишилик тарихида мисли кўрилмаган Сталинград жангидан то Берлингача бўлган олис масофани оғир жангларда совет офицерига хос катта мардлик ва коммунистга хос жасорат билан босиб ўтди.

Генерал ўз хотираларида ўша жанговар йиллар лавҳаларидан бирини шундай эслайди: «1945 йилнинг баҳорида танкка қарши қирувчи артиллерия полки душман танкларини Дейч-Кронн қишлоғидан улоқтириш юзасидан муҳим жанговар топшириқ олди. Икки ўртада қаттиқ олишув бўлди, қишлоқ кечга яқин озод қилинди. Аммо ўлим таҳликасидан чўчиган душман бир неча бор қарши ҳужумга ўтди. Бироқ, «уруш худоси» деб ном берилган артиллерия полки билан бўш келишмади. Иложи қолмаган душман чекинди. Лекин, аламзада фашистлар қўшинлари устига артиллериядан яна ўқ ёғдира бошлади. Ҳар икки томондан жуда кўп ҳарбий техника ишга солинди...»

Ф. Норхўжаев ҳушёрлик билан жангга бошчилик қиларкан, кутилмаганда, унинг яқинида снаряд портлайди. Портлаш натижасида ҳосил бўлган ҳаво тўлқинининг зарби қўмондонни қўшни бино ертўласига улоқтириб ташлайди. Унинг оғиз-бурнидан қон оқиб, тили сўзлашдан, қулоғи эшитишдан тўхтайди.

Ғалаба айёмида жанг майдонини тарк этсинми? Шунча азоб-уқубат билан қора ўлат — фашизмнинг уяси бўлган Берлинга яқинлашиб келса-ю, қайтиб госпиталга жўнасинми? Йўқ, у госпиталга бориб даволанишга кўнмади. Ҳарбий врачлар Ф. Норхўжаевни ўша ерда даволадилар. Орадан уч-тўрт кун ўтиб, унинг тили сўзга қовушди, қулоғи ҳам эшитадиган бўлиб қолди. Тузалибоқ ўз қисмига, жанговар қуролдошлари ёнига қайтди.

1945 йил апрель ойининг охирларида Норхўжаев қўмондонлигидаги полк жангчилари шавкатли армиямизнинг бошқа қисмлари билан биргаликда фашизмнинг макони — Берлинга қарата ўқ очди. Иккинчи май куни Берлин гарнизони таслим бўлди. Берлинга соғ-саломат етиб келган ўзбек йигитлари орасида Ф. Норхўжаевнинг ҳам номи бор.

Ўзбек халқининг ботир ўғлони, моҳир саркарда Файзулла Норхўжаев Москва, Сталинград, Изюм, Одесса, Днепропетровск, Минск, Бобруйск, Барановичи, Харьков, Лодзь, Варшавани душмандан озод қилиш ва Берлинни олиш учун бўлган жанговар ва масъулиятли солномаларнинг иштирокчисидир.

Жонажон партиямиз ва Совет ҳукумати Файзулла Норхўжаевни Ленин ордени, тўртта Қизил Байроқ ордени, II даражали Суворов, I даражали «Ватан уруши», «Қизил юлдуз», «Ҳурмат белгиси» орденлари ва кўплаб медаллар билан мукофотлаган. Қардош Польшани немис-фашист газандаларидан озод қилишда қатнашгани учун халқ Польшаси ҳукумати «Жанг майдонидаги жасорати учун Крест»и билан мукофотлади.

Талантли саркарда, ташкилотчи коммунист Ф. Норхўжаев Улуғ Ватан урушидан сўнг, СССР Қуролли Кучлари Бош штаби академиясини муваффақиятли тамомлади. Узбек халқининг содиқ фарзанди генерал-майор Файзулла Норхўжаев ҳозир ҳам Совет Армияси сафида хизмат қилмоқда. Шу йил 25 ноябрда у 60 ёшга тўлади. Бугун ракета қўшинлари ва артиллерия кунида шонли Совет Армияси генералитетидан ўрин олган, оддий солдатликдан генерал-майорликкача бўлган жанговар йўлни босиб ўтган саркардамизни чин қалбдан табриклаймиз, сиҳат-саломатлик, узоқ умр, жанговар ва сиёсий тайёргарликда янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Узбекистон ССР ҳамда Узбекистон Компартиясининг 40 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда сўзлаган нутқида айтганидай: «Узбек халқи порлоқ ҳаётга эришиш йўлида кўпгина жиддий синовларга бардош берди. Немис-фашист босқинчиларга қарши олиб борилган Улуғ Ватан уруши бутун Ватанимиз учун бўлгани каби ўзбек халқи учун ҳам энг оғир синов бўлди. Узбекистон территорияси жанг бўлиб турган районлардан гарчи узоқда бўлса ҳам, лекин Совет Иттифоқидаги барча республикалар каби у ҳам ўз ишлари билан фронтнинг олдинги линиясида турар эди. Узбек халқининг минг-минглаб ўғлонлари фронтда жанг қилди. Тўпчилар, учувчилар, танкчилар, снайперлар, разведкачилар Ватан шон-шарафи ва озодлиги учун жанг қилдилар. Улардан кўпларининг номлари ва, аввало, Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари Усмонов, Эргашев, Бобоев, генераллардан Рахимов, Усмонов, Норхўжаевларнинг номлари тарихга ўзбек халқининг шавкати ва шуҳрати намунаси бўлиб ёзилиб қолди».

Уткир АБДУАЗИМОВ,
запасдаги офицер.

КОМАНДИР

Валерий Стародубов энди ўн тўққиз ёшга кирди. Лекин у кичик сержант.

Ҳарбий хизматга чақирилмасдан аввал у Тошкент топография техникумида таҳсил кўрди. Сўнгра чақириқ қоғози келиб, хизмат даври бошланди. Бу ерда Валерий ўқув бўлинмасини аъло баҳолар билан тугаллаб, 3-классли мутахассис бўлди. Сўнг, радиотехника ротасига бўлинма командири қилиб тайинлашди.

В. Стародубов бўлинмасида комсомол аъзоси Сергей Зленко хизмат қилади. У ҳам 3-классли оператор. Сергей ҳозир ўз малакасини ошириш учун имтиҳонларга пухта тайёргарлик кўрмоқда.

В. Стародубов кўпинча биринчи бор жанговар постда турган кунини эслайди. Ўшанда у аппаратура олдида ниҳоятда чарчаган эди. Сменадан сўнг тажрибали жангчилардан маслаҳат сўради. Улар чарчоқ биринчи марта ҳаммада ҳам бўлишини айтиб, спорт билан мунтазам шуғулланишни маслаҳат бердилар. Ҳозир Сергей 3-разрядли гимнастикачи...

...Алоқачилар сафга тизилишди. Ўнг томонда сиёсий тайёргарлик ва ҳарбий ўқув-аълочиси, кичик сержант Валерий Стародубов турибди. Бўлинма командирининг жанговар ва қатъий буйруғи янградн:

— Совет Иттифоқи ҳаво йўлини қўриқлаш учун ҳозирланишга буюраман...

Бўлинма постга йўл олади.

Н. ЕЛЬШИН,
майор.

▲ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ орденли Туркистон Ҳарбий Округи қўшинлари ҳузурида. (Чапда) артиллериячилар ўт очиш позициясида. Ўқловчи комсомол аъзоси Маслаҳат Фейльгиев миномётни отишга тайёрламоқда. Ўнгдаги суратда қудратли ҳарбий техникани кўриб турибсиз. Саҳро ва чўллар унинг учун писанд эмас.

А. Асанов фотолари.

ҲАРБИЙ ВАТАНПАРВАРЛИК САҲИФАСИ № 74

„ЛУНОХОД—1“: ЯКУНЛАР, ИСТИҚБОЛЛАР

Бултур 17 ноябрь соат 4 дан 20 минут ўтганда олис космик алоқа марказининг команда пунктидаги радиокарнайлардан ҳаяжонли овоз янгради:

— Олдинга юрилсин!...

Яна орадан бир неча секунд ўтгач:

— Ой юзаси устига тушилсин! — деган сўзлар эшитилди.

Луноход радио орқали команда олиб, юриш бошлаши ва ўзининг саккиз ғилдирагига ўрнатилган эгилувчан шотилар устида лопиллаб Ой юзасига тушиши учун мана шу бир неча секунд кифоя қилди.

ТАСС мухбири «Луноход—1» бош конструкторининг ўринбосаридан космик сафар натижаларини якунлаб беришни, эртаги кунга бир назар ташлашни, Ер хорижидаги транспортнинг келажаги тўғрисида нималарни ўйлаётганлигини айтиб беришни илтимос қилди.

— Сиз конструктор нуқтаи назаридан қараганда, «Луноход—1» бажарган ишларнинг асосий якуни қандай бўлди? деб сўраяпсиз. Табиийдирки, ҳозир мен Луноходнинг ҳаёти ва иши хронологик тарзда бирин-кетин қандай ўтганлигини, ҳар соат, ҳар кун кетма-кет нималар қилинганлигини айтиб ўтирмайман. Аввал биз луноход неча соат ишлади ва неча сантиметр йўл босди деб ҳисоблар эдик, кейин вақтни кунлар билан, масофани эса метрлар билан ўлчашга ўтдик. Ўн метр... юз метр йўл босди деб ҳисоблаб юрдик... Кейин биз бу ҳисобни ойларга ва километрларга айлантирдик.

Луноходнинг иши тўғрисида, «ҳаёти» тўғрисида деярли бир йил ёзиб турдик, Ойда ўтказилган биринчи, иккинчи, учинчи кунларнинг натижаларини якунладик. Энди мен конструктор нуқтаи-назаридан қараганда асосий якун тўғрисида шуни айтишим кераккн, луноход Ойда ишлаб турганлигининг ўзи энг асосий факт бўлди. Ўн бир ой тинимсиз ишлади.

Бунинг ўзига хос бирор катта аҳамияти борми? Албатта бор. Шуни айтишим керакки, луноходнинг ишлаши унинг космик шериклари — йўлдошлар ва космик станцияларнинг ишлашига қараганда қийинроқ бўлди. Бунинг биринчи сабаби шуки, у фақат чексиз вакуум, қуёш ва космик радиация мавжуд бўлиб турган шароитдагина ишлаб қолмасдан, Ойда мавжуд бўлган ўзига хос иссиқлик шароитида ҳам ишлади. Бу ўзига хос шароит шундан иборатки, Ойда ҳар доим ўн тўрт кун сурункасига кундуз ва сурункасига тун кетма-кет такрорланиб туради. Кундузи луноходни қуёшнинг ўзи ва ойнинг иссиқ юзаси қиздириб туради, кечаси эса на қуёш бор, на иссиқ юза. Температураларнинг ўзгариб туриш доираси 30 градусга яқин.

Уни лоақал тахминан бўлса ҳам тасаввур қилиб кўрайлик. Сиз ўзингизни Гагранинг бирон жойидаги курортда деб фараз қилиб кўринг. Денгиз бўйида пляж. Температура 30 даража иссиқ. «Бирор нима» бўлди-ю, бир минут ичида пляжга қор ёғиб температура 30 градус совуқ бўлиб қолди. Буни тасаввур қила оласизми? Температуранинг ўзгаришидаги фарқ 300 градус эмас, балки атиги 60 градус, холос.

Бизнинг олимларимиз, конструкторларимиз хароратни тартибга солиб туришнинг шундай бош системасини яратиб бера олдиларки, бу система луноходдаги ҳамма асбобларнинг бутун ўн бир ой давомида «ҳаёт кечириши учун» бемалол нормал шароитни таъминлаб бериб турди. «Луноход—1» бир йил чамаси ишлади. Хўш, бу ишлади деган сўзнинг маъноси нима? Ўзи ишладими? Мустақил ишладими? Йўқ. Луноход одамнинг буйруғини бажарувчи автомат, холос.

Бошқарув пунктида икки юзта алоқа сеанси давомида:

— Борис—икки- Берилсин!

— Женя — етти! Берилсин!..

деган буйруқлар ҳар доим эшитилиб турди. Бу буйруқлар радио орқали берилаётган командалар эди. Ҳар бир радио команданинг аниқ ва конкрет маъноси ва ўзига хос «адреси» бор. Ердан юборилган радиосигнал бир секунддан сал кўпроқ вақт ичида тўрт юз минг километр йўлни босиб ўтади. Луноход радиокомандани қабул қилиб олиб, уни аниқ бажариб турди — ҳаракат қилди, тўхтади, йўлини ўзгартирди ва ҳоказо. Луноходга мана шундай жуда хилма-хил командалардан 25 мингтаси берилди! Бу командаларнинг ҳаммаси аниқ бажарилди.

Яна бир нарсани ҳам айтиб ўтиш керак. «Луноход—1» Ой юзасида ўн ярим километр йўл босди. «Луноход ишлади», «Луноход йўл босди», «Луноход ўрганди»... дейишга одатланиб қолдик. Аммо бизнинг бу сўзларимиз унчалик аниқ эмас. «Луноход» шу километрларни босиб ўтгани йўқ, балки у Ой юзасида шунча километр юргизилди. Ой юзаси бўйлаб мана шу ўн километр йўлдан уни одамлар юритди. Одамлар шу қадар узоқ масофада туриб луноходни мана шундай юритишди. Бинобарин, олимларимиз ўйлаб топган дистанцион бошқарув системаси, яъни олис масофадан туриб бошқарув системаси ўзини тўла равишда оқлаганлигини ҳам мен юқорида айтиб ўтилган асосий якунларга қўшиб қўйган бўлур эдим. Бизнинг еримизда янги ихтисослар: «Луноход ҳайдовчиси», «Луноход штурмани», «Луноход борт инженери» сингари касблар пайдо бўлди... Кўникмалар ҳосил қилинди. бошқарув усуллари ва методлари ишлаб чиқилди.

Мабодо Ойга иккинчи луноход юбормоқчи бўлсангиз, унинг конструкциясига қандай янгиликлар киритган бўлур эдингиз?

— Биринчи луноходни ясаётганимизда ўз олдимизга қўйилган вазифаларнинг ҳаммаси тўла равишда бажарилди. Яна бунинг устига маълумки, бизни қизиқтираётган маълумотларни олишимиз учун луноходнинг уч ой ишлаши ҳам етарли равишда кифоя қилди. Ваҳоланки, луноход ўн бир ой ишлади. Бу эса, табиийдирки, бизга жуда кўп қўшимча маълумот берди. Лекин ижодкорлик, яна бунинг устига Ватанимиз фани, техникаси ва саноатининг техникавий имкониятлари янги, тағин ҳам мукаммалроқ конструкциялар ясаш имконини беради.

«Луноход—1» ўз олдига яратувчилар томонидан қўйилган саволларга жавоб берибгина қолмасдан, шу билан бирга унинг ўзи ҳам табиийдирки, бир қанча янги масалаларни ҳам қўйди. Машинамизни тағин ҳам чидамлироқ қилишни, тағин ҳам яхшироқ юрадиган қилишни, илмий асбоблар билан тагин ҳам яхшироқ ускуналашни истар эдик.

— «Луноход—1» типидаги машина инсон учун ер хорижида фойдаланиладиган транспорт бўла оладими?

— Бу машинага асос қилиб олинган принцип нуқтаи назаридан қараганда, у, албатта, шундай машина бўла олади. Ўзингизга маълумки, бизнинг луноходимиз ўзининг катта-кичиклиги жиҳатидан ҳам, вазни жиҳатидан ҳам «Жигули» ёки «Москвич» автомобилидан қолишмайди деса бўлади. Лекин бизнинг машинамиз ҳаракати олисдан туриб бошқариладиган илмий тадқиқот лабораторияси бўлиши кераклигини назарда тутиб лойиҳаланган холос. АҚШдаги олимлар ва конструкторлар бир мунча бошқачароқ йўл тутишди. «Аполлон—15» экипажи Ойда юриш учун транспортдан фойдаланди. Лекин улар фойдаланган машина бутунлай бошқача туркумга мансуб бўлган ва бошқача вазифани бажаришга мўлжаллаган машина дейиш мумкин. Уларнинг машинаси лаборатория эмас, балки фақат транспорт воситаси, электрик арава холос. Бу типдаги машиналарда бошқа планеталар юзасида юриш мумкинми? Аввало бошқа планеталар юзаси қандайлигини билиш керак. Ўзингизга маълумки, бизнинг «Луна—9» аппаратимиз Ойнинг юзаси қаттиқ замин эканлигини исботлагунча унинг юзаси тўғрисидаги маълумотлар бир-бирига жуда зид маълумотлардан иборат эди.

Космонавтика бошқа планеталарнинг юзаси ва иқлими тўғрисида етарли равишда тўлиқ билимга эга бўлганидан кейингина планеталарда юритиладиган машиналар қандай бўлиши кераклиги тўғрисида конкретроқ гапириш мумкин бўлиб қолади.

— Луноход типидаги машинадан ерда фойдаланиш мумкин бўлмасмикин?

— Сизнинг шу тарзда берган саволингизга мен «йўқ», деган сўз билангина жавоб беришим мумкин эди, чунки луноход ўз номидан ҳам маълумки, ерда юрадиган машина эмас, балки Ойда юрадиган машина. Аммо олисдан бошқариш принципларини, машина конструкциясининг мустаҳкамлигини, ишончлилигини таъминлаш, уни энергия билан таъминлаш ва шу билан бирга тежамли бўлишини таъминлаш методлари ва усулларини ҳеч шубҳасиз ерда ҳам қўлланиш мумкин.

Яна шуни ҳам айтиб ўтмоқчиманки, биз қандайдир космик тажрибадан ёки бошқа планеталар тажрибасидан фойдаланаётганимиз йўқ, балки ўзимизнинг ерда эришган тажрибаларимиздан фойдаланмоқдамиз. Инсонга ўзи вужудга келган бутун асрлар давомида орттирган билимларининг жамики бойлигидан фойдаланмоқдамиз. Биз луноходда ҳам ердаги конструкциялардан маълум бўлган ва фойдаланилаётган нарсаларнинг керакли ҳаммасини қўлладик.

— Космик фазони ўрганиш ва ўзлаштириш мақсадида қандай аппаратларни «Луноход»га жойлаштириш мумкин?

— Ойни тадқиқ қилиш ва ундан фойдаланишнинг умумий режалари хусусида олимлар бунинг бир неча хил йўналишлари бор, деган фикрни айтмоқдалар. Шуларнинг биринчиси — Ойнинг ўзини тадқиқ қилишдан иборат. Кейинги ўн-ўн беш йил давомида Ойни ўрганиш программасида мана шу йўналиш асосий йўналиш бўлиб қолса керак.

Бизнинг луноходимизда ҳар хил асбоблар ўрнатилган эди. Булар орасида рентгентли телескоп ҳам бор. Бу телескоп ойни тадқиқ қилгани йўқ, балки коинотни ўрганиш учун ойдан ғоят катта имконият берувчи база тариқасидагина фойдаланилди. Бу хилдаги асбобларни Ойда ҳаракат қиладиган ва доимий ишлайдиган тадқиқот станцияларига ўрнатиш мақсадга мувофиқ бўлади. Космик фазони Ойдан туриб тавсиф қилиш коинотни ўрганиш соҳасидаги ишларнинг иккинчи йўналишидир.

— Яқин, келгусида, айтайлик, 10—20 йилдан кейин сиз ер хорижидаги транспортни қандай бўлади деб тасаввур қиласиз?

— Бизнинг асримизда фантазия қилиш осон эмас. Айниқса яқин йилларни тасаввур қилиб кўз олдимизга келтирадиган бўлсак, бундай фантазия қилиш осон эмас. Аммо 100—200 йиллардан кейинни ўйласак, буни фантазия қилиш осонроқ. Янги илмий вазифалар, бошқа самовий жисмлар —мана шуларни бизнинг буюртмачиларимиз бўлади, дейиш мумкин. Мана шуларнинг ўзи бошқа планеталарда юритиладиган машиналар ишлайдиган шароитни белгилаб беради. Шу машиналарнинг техникавий қиёфасини ҳам белгилаб беради.

(ТАСС).

В. И. ЛЕНИН БИОГРАФИК ХРОНИКАСИНИНГ ИККИНЧИ ТОМИ

«В. И. ЛЕНИН. БИОГРАФИК ХРОНИКА» китобининг иккинчи томи босилиб чиқди. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти тайёрлаган ва тўрт мингга яқин факт жалманган бу том Владимир Ильич Ленин ҳаётининг 1905 йил 22 январдан 1912 йил 22 апрелгача (5 майгача) бўлган етти йилдан кўпроқ қисмини ўз ичига олади. Бу томда Россиядаги биринчи революция йилларида, реакция ва революцион кўтарилиш даврида Ленин қилган ишлар, унинг партияни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш учун, империализм давридаги биринчи халқ революциясининг тажрибасини ўзлаштириш учун олиб борган кураши кунма-кун ёритиб берилган.

Иккинчи томга киритилган саналарнинг миқдори В. И. Ленин асарлари тўлиқ тўпламига нисбатан икки баравар кўпайтирилди. Бу—КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти олиб борган катта илмий-тадқиқот ишларининг натижасидир.

Биографик хрониканинг иккинчи томига киритилган ҳужжатлар ва материаллар Лениннинг ғоявий меросини, В. И. Ленин ҳаётини ва фаолиятини янада ҳар томонлама ўрганиш ишига хизмат қилади.

Биринчи том сингари иккинчи томни ҳам сиёсий адабиёт нашриёти бостириб чиқарди.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ БУТУНИТТИФОҚ СТУДЕНТЛАР СЛЕТИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ БЕЛОРУС ТИЛИДА НАШР ҚИЛИНДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг 1971 йил 19 октябрда студентлар Бутуниттифоқ слётида сўзлаган нутқи белорус тилида алоҳида китобча қилиб нашр этилди.

Китобча «Беларусь» нашриётида босиб чиқарилди.

(ТАСС)

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ БУТУНИТТИФОҚ СТУДЕНТЛАР СЛЕТИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ ГРУЗИН ТИЛИДА НАШР ҚИЛИНДИ

КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Бутуниттифоқ студентлар слётида 1971 йил 19 октябрда сўзлаган нутқи грузин тилида алоҳида китобча қилиб чиқарилди.

Китобча Грузин Компартияси Марказий Комитети нашриётида чоп қилинди.

(ТАСС).

ШУДГОРЛАШ ИЛҒОРЛАРИГА КЎЧМА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

Тошкент область партия комитети ва область ижроия комитети районлар, колхозлар ва совхозларда 1971 йил 16 ноябргача шудгорлашнинг боришини қараб чиқдилар ва бу соҳада энг яхши кўрсаткичларга эришган илғорларга кўчма Қизил байроқ бериш ҳақида қарор қабул қилдилар.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи ЎРТА ЧИРЧИҚ РАЙОНИДА (район партия комитетининг секретари АҲМЕДОВ, район ижроия комитетининг раиси Назаров, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи МИРЕҚУБОВ, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси МЕЛИК-КАРАМЯН ўртоқлар) қолдирилди. Район шудгорлаш планини 63,2 процент бажариб, сўнгги беш кунликда 23,2 процент ўсишга эришган.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи Ўрта Чирчиқ районидаги «ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА» КОЛХОЗИГА (раис КИМ ПЕН ХВА, партия ташкилотининг секретари ТЕ, бош агрономи КИН ЧЕН СЕ, бош инженери ПАК ўртоқлар) берилди. Колхоз шудгорлаш планини 93,4 процент бажариб, беш кунликда 38,2 процент ўсишга эришган.

Байроқ шу райондаги Ленин номли колхоздан олиб берилди.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи Оҳангарон районидаги 4-ОҲАНГАРОН» СОВХОЗИГА (директори ДАВЛАТОВ, бош агрономи НАЖИМОВ, бош инженери МАТҚОСИМОВ ўртоқлар) берилди. Совхоз шудгорлаш планини 38,1 процент бажариб, беш кунликда 26,6 процент ўсишга эришган.

Байроқ Ўрта Чирчиқ районидаги ТИИИМСХ ўқув хўжалигидан олиб берилди.

БУТУНИТТИФОҚ ИЛМИЙ КЕНГАШИ

Тошкентда 15 ноябрда Ўрта Осиё «Гидроводхлопок» институтида дарё ўзанлари жараёни ва сув олиш иншоотларини ўрганиш бўйича Бутуниттифоқ илмий кенгаши иш бошлади.

Кенгашга Иттифоқимизнинг йирик шаҳарларидан гидротехник олимлар қатнашмоқдалар. Бу илмий кенгашда 100 дан ортиқ илмий доклад тингланиб, олимлар муҳокамасига қўйилади.

Кенгашни институт директори Ф. Н. Нажимов кириш сўзи билан очди. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетидан ўртоқ Тихомиров, Сув хўжалиги министри ўртоқ Мамарасуловлар кенгаш қатнашчиларини табрикладилар

Олимларнинг илмий докладларида Ватанимизнинг дарё ва суғориш шохобчаларида бўладиган гидравлик жараёнлар, Амударёни жиловлашдек муҳим проблема ва гидравлик ҳодисаларни ўрганишдек актуал масалалар қўйилган.

Кенгашда мамлакатимизнинг кўзга кўринган гидротехник олимлари А. М. Муҳамедов, М. В. Факторович, М. А. Дементьев, Н. С. Знаменская, техника фанлари кандидатлари К. Ш. Латипов, Н. А. Михайлова, Х. А. Эрмуҳамедов ва бошқалар ўзларининг қизиқарли илмий докладлари билан қатнашадилар.

А. ШОКИРОВ,
физика-математика фанлари кандидати.

ДУНЁ ОВОЗИ
чет эл хабарлари

Ф. КАСТРОНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

САНТЬЯГО, 16 ноябрь. **(ТАСС махсус мухбири).** Чили бўйлаб сафар қилиб юрган Куба ҳукумат делегациясининг бошлиғи Куба революцион ҳукуматининг бош министри Фидель Кастро Икиқа шаҳрида матбуот конференцияси ўтказди.

Фидель Кастро Чилидаги учрашувлар ва суҳбатлар менда жуда яхши таассурот қолдирди, деди. Мамлакат бўйлаб қилган сафаримиз, деди у, одамлар Чилининг асосий бойлиги эканлигини кўрсатди. Фидель Кастро Чукикамат шаҳрида мис рудасини қазиб чиқарадиган ва қайта ишлайдиган корхона ишчилари билан делегация ўтказган учрашувни бунга мисол қилиб келтирди.

Халқ бирлиги блоки ҳукумати Чилида амалга оширaётган ўзгаришларни Кастро «чинакам революцион иш» деди. Куба билан дипломатик муносабатлар қайта тикланганлиги, деди Кастро, мана шу революцион иш натижаларининг бири бўлди. Чили билан Куба ўртасида, деди Куба делегациясининг бошлиғи, муносабатлар ҳозирги вақтда яхшиланиб кетди. Биз муносабатларни бундан кўра ҳам яхшилашга интилмоқдамиз, деди у.

Сўнгра Ф. Кастро мутахассисларни революция билан ҳамкорлик қилишга жалб этиш ғоят зарур эканлигини уқтириб ўтди. Шу муносабат билан у В. И. Ленин ўз вақтида бу ишга жуда катта эътибор берганлигини эслатди.

Матбуот конференциясида қатнашган журналистлардан бирининг саволига жавобан Ф. Кастро халқ ҳокимияти йилларида Кубада амалга оширилган иқтисодий ва социал ўзгаришларни гапириб берди.

Пировардида бош министр Латин Америкаси халқларини бирликка даъват этди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

▲ ПАРИЖ. 16. АҚШ ҳарбий ҳаво кучларининг «Фантом» типидаги қирувчи бомбардимончи самолётлари бугун Вьетнам Демократик Республикаси территориясига бостириб кириб, демилитаризация қилинган зонадан 120 километр шимолдаги районни бомбардимон қилди. Франс Пресс агентлиги Сайгондаги Америка ҳарбий қўмондонлиги вакилининг баёнотига асосланиб, Сайгондан ана шуни маълум қилди.

▲ПХЕНЬЯН, 17. Жанубий Корея қўшинлари демилитаризация қилинган зона районида яна иғвогарлик қилдилар. Улар 16 ноябрь куни Корея халқ армиясининг постини пулемётдан ўққа тутдилар. Корея Марказий телеграф агентлигининг хабар беришича, Корея халқ армиясининг жангчилари бунга қарши чоралар кўриб, иғвогарлик мақсадида қилинган бу хуружни барбод этдилар.

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ЗЎР МУВАФФАҚИЯТ БИЛАН

▲ ПРАГА. **Прагадаги энг йирик намойиш залларидан бирида ташкил қилинган «Атом-инсон хизматида» деган совет виставкаси зўр муваффақият қозонмоқда. Чехословакия — Совет дўстлиги ойлиги донрасида ташкил қилинган бу виставкада ҳозиргача эллик мингинчи томошабин бўлди. Прагаликлар ва мамлакатнинг ҳамма томонларидан келган экскурсиячилар «Луноход—1», «Ленин», атом музёрари ва совет атом станцияларида ишлаётган ядро реакторларининг макетлари ёнида узоқ туриб қоладилар. Томошабинлар ўз фикрларини билдириш дафтарига ёзиб қолдирган таассуротларда атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасида совет кишилари эришган муваффақиятлардан қойил қолганликларини билдирадилар. Бу дафтарга қуйидаги сўзлар ёзилган:**

«Виставка атомнинг қудратли кучини эгаллашга бўлган ажойиб интилишни исбот қилади», «Бу виставканинг улуғворлиги, аввало, совет кишисининг улуғворлигидан далолат беради».

ЙИГИРМА ЙИЛЛИККА БАҒИШЛАНГАН ПАРАД

▲ ВАРШАВА. **Варшава ишчилари мамлакатда энг йирик бўлган автомобиль заводининг йигирма йиллигини автомобилларнинг ажойиб паради билан нишонладилар. Маданият ва фан саройи олдидаги майдонда Горький шаҳридаги автомобиль заводи чиқарган «Победа», «Серина» ва «Фиат» машиналарининг тўнғичи бўлган «Варшава» машиналари саф тортиб турди .Варшава автомобилсозлари йигирма йил муқаддам биринчи поляк автомобилини ишлаб чиқариш учун Совет Иттифоқидан ускуна ва қолиплар олган эдилар. Ҳозир эса, завод конвейеридан ҳар куни янги моделдаги 310 та «Варшава» автомашиналари, оммалашиб қолган «Сирена» ва поляк «Фиат»лари чиқиб турибди.**

Варшава автозаводи коллективининг тантанали йиғилишида ишчилар ўзларини Горький автомобилсозлари билан боғлаб турган мустаҳкам дўстлик алоқалари тўғрисида гапирдилар. Варшава автомобиль заводи совет автомобилсозлигининг фарзандигина эмас, шу билан бирга бузилмас поляк-совет дўстлигининг ҳам жонли рамзидир.

ДУНАЙДА ГЭС

▲ СОФИЯ. **Болгар ва румин мутахассислари Дунай сувларидан комплекс фойдаланиш лойиҳасини тайёрламоқдалар. Бу лойиҳага мувофиқ ҳар икки мамлакат дарёда иккита гидроэнергетик узел: бири—Сомовит Ислаз районида, иккинчиси эса Силистра-Чернавода районида қуради. Биринчи гидроузел умумий қуввати 760 минг киловатт келадиган иккита электростанциядан иборат бўлади. 25 метр келадиган тўғон узунлиги 250 километргача етадиган сунъий кўл ҳосил қилади. Уни қурган вақтда ана шундай йирик гидротехника иншоотларини барпо этиш соҳасидаги совет тажрибасидан кенг фойдаланилади.**

ГИГАНТНИНГ ТУҒИЛИШИ

▲ БЕЛГРАД. **Пула кемасозлари ҳозир одатдан ташқари вазифани ҳал қилмоқдалар. «Уляник» кемасозлик корхонасида ҳажми 225 минг тонна келадиган жуда катта кеманинг иккита улкан ярмини бирлаштиришдан иборат муҳим операция биринчи марта амалга оширилмоқда. Бу—Югославия стапелларида қурилган энг катта кемадир.**

Кеманинг биринчи қисми — узунлиги салкам 150 метр ва кенглиги 50 метр келадиган тумшуқ қисми сувга туширилган эди. Яқинда унга иккинчи қисми туташтирилди. Ҳозир тўппа-тўғри сувнинг ўзида узунлиги 324 метр келадиган улкан кема вужудга келтирилмоқда. Кема умумий қуввати 35 минг от кучига эга бўлгач иккита дизел двигатель билан таъминланади ва тезлигини 16,5 узелгача етказа олади.

ЙЎЛЛАР ЭЛЕКТРЛАШТИРИЛМОҚДА

▲ БУХАРЕСТ. **Руминияда беш йилликнинг биринчи йили темир йўлларни электрлаштириш соҳасида катта муваффақиятлар билан нишонланди. Яқинда Ажудадан Чичеугача бўлган темир йўлни электрлаштириш ишлари бошлаб юборилди. Икки энг муҳим темир йўл узелини боғловчи магистрални электр тортув кучига кўчириш ана шу тоғли участкада бутун йўл хўжалигини тубдан модернизация қилиш билан айни бир вақтда олиб борилмоқда. Карансебешдан то Решиҳигача бўлган йўлда электровозларнинг қатнови муддатидан олдин бошланди.**

Беш йиллик мобайнида 850 километр йўл электрлаштирилади.

(ТАСС, 16 ноябрь).

ДЎСТЛИК ПОЕЗДИ БИЛАН ЮГОСЛАВИЯГА

Дўстлик поезди 17 ноябрда Москвадан Белградга жўнаб кетди. Унинг составида иккинчи жаҳон урушининг ветеранлари бор. Уларнинг кўплари Югославияни озод қилишда қатнашган ва Югославия Социалистик Федератив Республикасининг орден ҳамда медаллари билан мукофотланган. Собиқ учувчи, ҳозирги вақтда Тбилиси аэропортининг диспетчери А. Маногадзе Югославия халқ қаҳрамони унвонини олишга сазовор бўлган.

РСФСР, Украина, Белоруссия, Озарбайжон, Арманистон ва Ўрта Осиё республикалари, Болтиқ бўйи республикалари вакиллари—уруш ветеранлари жанг бўлган жойларни бориб кўрадилар, югослав халқини озод қилиш учун ўз жонини фидо этган совет жангчилари дафн қилинган ёдгорлик комплекслари билан танишадилар.

(ТАСС мухбири).

ЭМЧИТКАДАГИ ЯДРО ПОРТЛАТИЛИШИНИНГ ОҚИБАТЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 17 ноябрь. (ТАСС). АҚШ Эмчитка оролида ер остида ўтказган ядро портлатишининг оқибатлари тўғрисида янги материаллар маълум бўлиб қолмоқда.

АҚШ атом энергияси комиссиясининг портлатиш оқибатлари «жуда кам бўлди» деган гапни тарқатганлигига қарамай, Аляска штатининг маъмурлари Эмчиткада ўтказилган портлатиш натижасида жуда кўп денгиз жониворлари ва паррандалар ҳалок бўлганлигини расмий равишда айтдилар. Олимлар бу портлатишнинг оқибатлари анча кейинроқ тўла равишда намоён бўлади, деб хавотирланмоқдалар.

ҲИНДИСТОН-ПОКИСТОН ЧЕГАРАСИДАГИ АҲВОЛ

ДЕҲЛИ, 16 ноябрь. (ТАСС). Ҳиндистон ҳукуматининг расмий вакили айтган гапга қараганда, Покистон қўшинлари Ҳиндистоннинг Шикарпур чегара постига (Ғарбий Бенгалиядаги Надиа округи) ҳужум қилиб тўртта батальонни жангга солганлар. Ҳиндистон қўшинлари покистонликларнинг ҳужумини қайтарганлар. Расмий вакилнинг айтишига қараганда, Покистон қўшинларидан 135 киши ўлган. Покистон солдатлари орасида яраланганлар ва асир қилиб олинганлар кўп.

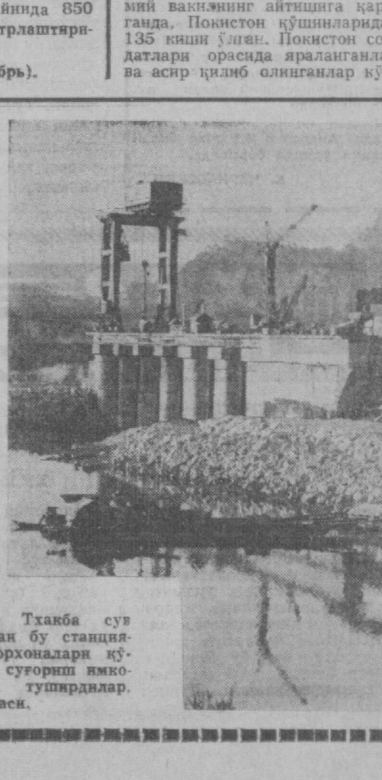

ВЬЕТНАМ Демократик Республикаси Тяй дарёсида, тропик тепаликлар орасида Тхакба сув электр станцияси бунёд этиляпти. Ҳинди-Хитой ярим оролида энг йирик бўладиган бу станцияни вьетнамликлар Совет Иттифоқи ёрдамида қуришмоқда. У битгач, саноат корхоналари қўшимча электр қуввати олади. ГЭС сув омбори эса 10 минг гектар унумдор ерни суғориш имконини беради. Яқинда совет ва вьетнам қурувчилари биринчи турбинани ишга туширдилар.

СУРАТЛАРДА: ГЭС қурилишида. В. СОБОЛЕВ фотоси. ТАСС фотохроникаси.

БОЛГАРИЯЛИК МЕҲМОНЛАР ТОШКЕНТДА

Тошкент области ва Болгариянинг Хасково округи меҳнаткашлари ўртасидаги дўстлик алоқалари планига мувофиқ қардош республиканинг бир группа маданият ходимлари ва бадиий ҳаваскорлик тўгараги қатнашчилари жавоб визити билан республикамиз пойтахтига келишди. Группанинг 25 аъзоси бор. Уларга Хасково округи партия комитети маданият ва санъат бўлими мудири И. Йорданов бошчилик қилмоқда.

Болгариялик меҳмонлар сафар давомида Тошкент тўқимачилари, Чирчиқ кимёгарлари, пахтакор ва соҳибкорлар билан суҳбат қурадилар, Киров районидаги Димитров номли мактаб ўқувчилари ва ўқитувчилари билан учрашадилар. Учрашувларда меҳмонларимиз лекциялар ўқишади ва концертлар қўйиб беришади.

17 ноябрда болгариялик меҳмонлар билан область партия комитетининг секретари Б. А. Абдураззоқов суҳбатлашди. Суҳбатдан сўнг меҳмонларга «Тошкент — дўстлик шаҳри» ва «Доира рақсга чорлайди» фильмлари қўйиб берилди. Шу куни ўртоқ Йордан Йорданов область партия активи учун иқтисодий ва маданий қурилишда Хасково округи меҳнаткашлари қўлга киритаётган муваффақиятлар ҳақида лекция ўқиб берди.

Х. СОДИҚЖОНОВА.

Суратда: болгариялик меҳмонлар. А. Абалян фотоси.

МАТБУОТИМИЗ ЖОНКУЯРЛАРИ

Бир касбда 30 йил

Кундалик ҳаётимизни матбуотсиз тасаввур этиб бўлмайди. Газета ва журналларнинг янги сонларини газетхон ва журналхонларга ўз вақтида етказиб беришда эса матбуот тарқатувчилар — «Союзпечать» ходимларининг хизматлари алоҳидадир.

Ўзининг миннатсиз меҳнатлари билан 30 йилдан буён хизмат қилиб эл ҳурматини қозониб келаётган матбуот тарқатувчилардан бири Сайфиддин ака Рихсиевдир. Унинг оиласини алоқачилар оиласи, деб атасак ҳам бўлади.

Сайфиддин ака ўрта мактабда ўқиб юрган вақтидаёқ матбуот тарқатиш ишига қизиқиб қолди. Унинг отаси Рихси ота Нажимов ҳам 30 йил матбуот тарқатиш соҳасида хизмат қилган эди.

Ёдимда: 30-йиллар Рихси ота пойтахтимизнинг Калинин майдони (собиқ Эски жува) даги кичик бир киоскада ишларди. У вақтларда газета ва журналларни ҳозиргидек машинада келтириб бермасдилар. Киоскачининг ўзи ҳар куни эрта тонгдан туриб, босмахонага борар, газетанинг янги сонларини ўзи келтириб сотарди. Ана шундай дамларда Сайфиддин отасига ёрдам берарди.

Баъзан газетанинг махсус сонлари босилганида отанинг қобил фарзандлари Сайфиддин ва Салоҳиддинлар уни тезлик билан тарқатишга ҳисса қўшардилар. Эски Жува майдонида: «Газетанинг махсус янги сони Бунда муҳим масала бор!» деб бир зумда минглаб газета тарқатар эдилар.

Шундай қилиб, Сайфиддин ака Рихсиев бу касбга ёшлигидан меҳр қўйди. 1940 йилдан бошлаб ўзи ота касбини давом эттириб, матубот тарқатувчи бўлиб ишлай бошлади. У 1954 йилгача киоскада сотувчи бўлиб хизмат қилди. Сўнгра ўша йили бош инструкторлик вазифасига кўтарилди. Ана шу даврдан бошлаб Сайфиддин Рихсиев шаҳар атрофларида, йирик завод ва фабрикалар қошида янги киоска дўконлари очишда ташаббускорлик кўрсатди.

Ниҳоят, 1968 йилда Тошкент шаҳар «Союзпечать» идораси ташкил этилди. «Союзпечать»нинг барча районларида бўлимлари очилди. Сайфиддин Рихсиев шаҳарнинг янги райони ҳисобланган Чилонзор районига бош инструктор қилиб тайинланди. У бу райондаги 40 га яқин киосканинг ўз вақтида ишлаши, газета ва журналларни аҳолига тезкорлик билан етказиб бериш ишига раҳбарлик қилди.

Кекса, тажрибакор матбуотчи бир неча шогирдларни ҳам тарбиялаб вояга етказди. Ҳикматулла Нишонов, Эркин Шоюсупов, Ўринбой Йўлдошев каби матбуот тарқатувчилар Сайфиддин аканинг муносиб шогирдларидир.

Сайфиддин аканинг укаси Шарофиддин Нажимов ҳозирги кунда Собир Раҳимов районидаги «Союзпечать» район бўлимининг бошлиғи вазифасида ишламоқда.

Тажрибали матбуот тарқатувчининг кўп йиллик меҳнат фаолияти муносиб қадрланди. У СССР Алоқа министрлиги томонидан икки марта «Социалистик мусобақа аълочиси» значоги ва бир неча фахрий ёрлиқлар билан тақдирланди.

Рихсиев жамоат ишларида ҳам актив қатнашмоқда. У ўзи яшаб турган Чиланзор районидаги «3-Чархкомолон» маҳалла комитетига 15 йилдан буён раислик қилиб келаётир. Унинг ташаббуси билан янги маҳаллада кейинги беш-ўн йил ичида жамоатчилик асосида кўплаб турли хил объектлар қурилди. Маҳалла пойтахтдаги илғор маҳаллалар қаторидан ўрин олди. Бу ерда маданият уйи клуб, чойхона, кутубхона, медицина пункти ишлаб турибди. Шу кунларда маҳалла активлари йўлкалар атрофига манзарали дарахт кўчатларини экиб, ён-атрофни янада обод қилмоқдалар.

Биз Сайфиддин акани 50 ёшга тўлганликлари ва меҳнат фаолиятларини бошлаганларига 30 йил бўлганлиги билан муборакбод этамиз, келгусидаги ишларига муваффақиятлар тилаймиз.

Х. ЙЎЛДОШЕВ.

Спорт

«ПАХТАКОР» КАТТА ФУТБОЛ СОВРИНДОРИ

Мамлакат футбол чемпионати якунланиб, фахрий мукофот эгалари аниқланди. Совет Иттифоқи чемпиони — киевликлар яна бешта совринни қўлга киритишди. Энг кўп тўп киритганлиги учун Г. И. Федотов номидаги мукофот, асосий ва дублёр составлари билан биргаликда энг кўп очко тўплаганлиги учун СССР футбол федерациясининг мукофоти, рақиблар майдонида энг кўп очко олганлиги учун «Агрессив меҳмон» мукофоти, киритган ва қўйиб юборган тўплар нисбати энг яхши бўлган команда учун бериладиган мукофот ва йирик ҳисоб билан кўп ғалаба қозонганлиги учун «футбол—хоккей» газетасининг мукофоти киевликларга бериладиган бўлди.

Бутуниттифоқ физкультура ва спорт комитетининг махсус совғини дублёрлар турнирида биринчи ўринни олган Москванинг «Динамо» командаси резерв составига топширилади.

«Пахтакор» ҳам фахрий совринлардан бирини қўлга киритди. «Советская Россия» газетасининг «Ғалабага бўлган иродаси учун» деб номланган совриги ҳамшаҳарларимизга тегади. Пахтакорчилар «Заря» ва «Шахтёр» командалари билан бўлган учрашувда ютқазиб туриб, кейин ўйинни ғалаба билан якунлаган эдилар.

Энг яхши дарвозабон учун «Огонёк» журнали таъсис этган мукофот киевлик Е. Рудаковга берилади.

ЧЕТ ЭЛ СТАДИОНЛАРИДА

СССР терма командаси футболчилари Ғарбий Берлининг «Теннис—Боруссия» командаси билан бўлган ўртоқлик учрашувини 1:0 ҳисобида ўз фойдаларига ҳал қилдилар. Тўпни ўнинчи минутда Хурцилава киритди.

«Арарат» футболчилари Сурияда «Нади сури» ва «Агла» командаларини бир хил — 4:0 ҳисобида ютишди.

ЧОРАК ЙЎЛДАН ЎТИЛДИ

Халқаро шашка бўйича СССР биринчилиги финалининг тўртинчи тури жаҳон чемпиони А. Андрейкога навбатдаги муваффақиятни келтирди. У Белоруссия чемпиони М. Шавелни ютди. Андрейко билан тенгма-тенг бораётган А. Гантварг (Минск) халқаро мастер М. Корхов билан очколарни тенг бўлишди, пешқадамликни бой берди.

Тошкентлик С. Давидов ва С. Гуляев дуранг натижага эришдилар. Давидов гроссмейстер Абаджиев билан, Гуляев Латвия чемпиони Мернис билан дуранг ўйнади. Бешинчи турда Гуляев муваффақиятли ўйнади. У кучли рақиби, ВЦСПС спартакиадаси чемпиони Л. Ципес устидан ғалаба қозонди. Жаҳон собиқ чемпиони И. Куперман халқаро мастер А. Могилянский устидан муҳим ғалаба эришди. Мусобақа пешқадами А. Андрейко ленинградлик В. Вейцман билан, А. Гантварг Н. Мишчанский билан дуранг қилдилар.

Шундай қилиб, чорак йўлдан ўтилди. Андрейко 4,5 очко билан биринчи ўринда бормоқда.

Е. ЧЕРКАССКИЙ.

АХЛОҚ ВА ТУРМУШ

Кишилар ҳаётида муҳим роль ўйновчи ахлоқ одамларнинг бир-бирига, жамиятга, меҳнатга, оилага бўлган муносабатида кўринади. У кишининг феъл-атвори, хулқи, қилиғи, ўзини жамиятда тута билиши нормаларини белгилайди. Бу нормалар эса жамоатчиликнинг фикри, урф-одатлар, тарбия системаси, одамнинг шахсий эътиқоди билан қўллаб-қувватлаб турилади.

Хўш, аҳлоқнинг турмушга қандай алоқаси бор? Маълумки, ҳар бир киши турмуш шароити ва муайян ахлоқ таъсирида таркиб топган ички ҳис-туйғу билан ҳаракат қилиб, жамиятда ўзини турлича тутади. Ахлоқ ва турмуш бир-бири билан яхши уйғунлашган вақтдагина, кишилар ўзларига ишлаб чиқаришдан ташқаридаги ҳаётларини гўзал бўлишига муваффақ бўладилар.

Турмуш — бу фақат ҳаёт икир-чикирларидан иборат бўлмай, балки кишилар ҳаётининг муҳим соҳасидир. Турмуш кишиларнинг кундалик яшаш усули бўлиб, унда кишилар ўзларининг маънавий эҳтиёжларини қондирадилар. Ўз-ўзларини, бир-бирларини ва ёш авлодни тарбиялайдилар. Ана шунинг учун ҳам ахлоқнинг турмушга кўрсатадиган таъсири бир умрли ва беҳисобдир. Баъзилар турмушни ҳар бир кишининг оилавий, ёки шахсий иши дейдилар. Лекин, орамизда хулқ-атвори билан ҳаётимиз кўркига доғ тушираётганлар, ўз турмушини ҳам маънавий, ҳам моддий жиҳатдан тангликка тортаётган шахслар борки, бундайларга бефарқ қараб бўлмайди.

Баъзилар ишда илғор, коллективнинг ҳурматли аъзоси, кўпчиликнинг фикрига қулоқ соладиган, ташаббускор. Уйда, оила шароитида эса, улар хотинига зулм ўтказадиган, болалари тўғрисида ғамхўрлик қилмайдиган, баъзан жанжалкаш, дилозор, безори бўлиб чиқадилар.

Тошкентдаги ишлаб чиқариш корхоналаридан бирида хизмат қилаётган Р. Одилов ишда ўзини тузуккина одам сифатида танилган, турмушда, оилада эса бунинг аксини кўриш мумкин. У етти фарзандини ва хотинини ташлаб, бир қизга уйланиб олди. Кўп ўтмай, уникидан ҳам жуфтакни ростлаб, студентка қизга ўзини сутдек оқ қилиб кўрсатиб, муҳаббат изҳор қилиб юрганида, жамоатчилик ҳукмига ҳавола этилган бу кимса мулзам бўлиб қолди. Корхона коллективи Одиловнинг қилмишини кўпнинг ичида муҳокама қилди, корхона номига иснод келтираётгани, қувғин қилинган

ТАРБИЯ МАВЗУИДА

болалар билан хотинини ҳаддан ошиқ хўрлагани — ҳамма-ҳаммаси гапирилди. Коллективнинг бундай таъсири натижасида у яна оиласига қайтди.

Лекин, иккинчи ва учинчи оиланинг тақдиричи?! Шу сабабли «аҳлоқдаги беқарорлик турмушдаги тартибсизликни келтириб чиқаради» деб бежиз айтилмаган. Ахир, айрим корхоналарда ёш ишчиларни станокда ишлашга ўргатадилар-у, аммо унинг одоб ва ахлоқини, юриш-туришини унутадилар. Ваҳоланки, ёш ишчининг турмуши билан, тарбияси билан ҳамма: бригада бошлиғи ҳам, мастер ҳам, цех бошлиғи ҳам шуғулланиши керак.

Яна шу нарса сир эмаски, ўтмиш сарқитларини хоҳ ишда бўлсин, хоҳ оилада бўлсин, фақат текинхўрларгина эмас, балки у ёки бу коллективда меҳнат қилувчи кишилар ҳам ташиб юрадилар. Агар улар кескин қаршиликка дуч келмасалар, баъзан атрофдагиларга ҳам салбий таъсир кўрсата бошлайдилар. У ёки бу коллектив бундай шахсларни ўз вақтида пайқамас, ўз аъзоларини, уларнинг ишлари ва ташвишларини яхши билмас экан, ундай жойда кўзланган натижаларга ҳам эришиб бўлмайди. Бунинг учун сўз билан иш бир бўлишини талаб этмоқ зарур.

Орамизда шундай кишилар ҳам борки, булар ўзлари билан бирга ишлаётган ўртоқларига нисбатан қўпол муомалада бўладилар, бир-бирларига эътиборсизлик билан қарайдилар, безори ваароқхўрни, совет кишиси шаънига иснод келтирувчи шахсларни учратганда, ўзини билмасликка олиб, индамай ўтиб кетадилар. Жанжалкаш қўшнининг айбини юзига айтиш ўрнига, индамай қўя-қоладилар.

Шуни унутмаслик керакки, хулқнинг юксак формасига эришишда коллектив фикри катта роль ўйнайди. Чунки, шахс кўпчилик фикри орқали маънавий ёки ахлоқий эркинликка эришади. Коллектив юксак маънавий хатти-ҳаракатларни рағбатлантириб ахлоқ нормаларига сиғмайдиган, жамиятга хилоф бирон ҳаракатни эътибордан четда қолдирса, ўз аъзолари турмушдаги аҳвол билан қизиқмаса, салбий ҳодисалар рўй бераверишн мумкин.

Фикри соғлом, ақли расо ва ахлоқли киши турмушда бошқа кишилар билан дўстона, тотув, қўшничилик муносабатларда бўлади. Бундай муносабат атроф-теваракдагиларни бошига мушкул тушган кишига ёрдам кўрсатишга, оғир дақиқаларда уни ўртоқларча қўллаб-қувватлашга ундайди. Жамиятдаги ўз ўрнини ҳали тушуниб етмаган, ўзининг тор манфаатларини жамият манфаатларига қарама-қарши қўяётган шахслар бундай таъсир билан қайта тарбияланади.

Турмушнинг бундай нормаларини оила, эр-хотин ўртасидаги муносабатларга ҳам татбиқ этиш муҳимдир. Шунинг учун иш жойида коллективнинг (аммо фақат лозим бўлган вақтларда), яшаш жойида маҳалланинг, жамоатчиликнинг оилавий турмуш ҳаётига оқилона аралашувини зарур, деб ҳисоблаймиз.

Тошкент шаҳар Октябрь районидаги «Янги шаҳар» маҳалласи ҳаётидан бу фикримизни тасдиқловчи кўплаб мисоллар келтиришимиз мумкин. Маҳаллада 4 мингдан ортиқ киши яшайди. Маҳалла комитети теварагига ўзларининг билими ва одоби билан ҳаммага намуна бўлаётган тажрибали коммунист ва пенсионерлар жипслашган. Фактларга мурожаат этайлик: 1967 йилда ахлоқ-одоб қоидаларини бузган ёшларнинг хулқларини жамоатчилик иштирокида муҳокама қилиш учун 9 марта, оилавий можароларни тинчитиш учун 7 марта йиғилиш ўтказилган бўлса, 1970 йилда бундай йиғилиш 2 мартагина бўлди!

Яқинда маҳалла комитети иштирокида маҳалла территориясига жойлашган қандолат корхонаси ишчиси С. нинг оилавий ишини биргаликда кўриб чиқди. 16 йиллик турмушини бузган Қ. жамоатчилик иззасига қўйиб, бузилиб кетаётган оила қайта тикланди. «Оилаларда чинакам инсоний бахт умрбод муяссар бўлиши учун, — дейди маҳалла комитетининг раиси Х. Мелиқулов. — Ҳар бир онгли киши оилавий муносабатларда ҳам оиладан ташқаридаги сингари ўз хулқини, ўзининг бошқалар билан ўзаро муносабатини чинакам инсоний асосда қуришга интилмоғи керак».

Асл инсонлар ниятидаги, юрагидаги поклик, инсон бахтидаги кўркамлик, турмушдаги соғломлик — барчаси ахлоқдаги тозаликдандир.

Л. ШУКУРОВА, тарих фанлари кандидати.

ОБУНА КУНДАЛИГИ

КИРОВ. — Ҳар куни биринчи суҳбатдошим газета бўлади,- дейди район халқ маорифи бўлимининг мудир И. Туртоев. — Газета орқали республикамиз янгиликлари, дунё хабарлари билан танишамиз, турли воқеалардан воқиф бўламиз...

Ҳозир район мактабларида обуна ишлари намунали олиб борилмоқда. Ҳозиргача 1972 йил учун 16 минг нусхадан ортиқ газета - журналларга обуна бўлинди. Мактаблар ўтган йили шу даврдагига нисбатан 7 минг сўмдан ортиқ пулни «Союзпечать» бошқармасига топширдилар. Бунда обунани яхши уюштирган 9, 12, 43, 105, 63-мактабларнинг ҳиссаси катта. Кўпчилик муаллимлар 6—8 хил газета-журналларга ёзилишди.

С. СУЛТОНОВ.

БЕКОБОД. Район колхоз ва совхозларида обуна қизғин. Жонажон Ватанимиз янгиликларини, ўлкамизда «оқ олтин» учун кураш суръатларини биз матбуот нашрлари орқали биламиз, кузатиб борамиз.

Районимиздаги Ойбек номли ишчилар кооперацияси ходимлари ҳам газета-журналларга ёзилиш ишларини яхши натижалар билан тугатишди. Кооперациянинг И. Бозоров, Қ. Оқбўтаев, Б. Раҳмонов, Қ. Баҳромов каби ходимлари «Советская торговля» «Муштум», «Совет Ўзбекистони», Фан ва турмуш», «Тошкент ҳақиқати» ҳамда «Коммунист» сингари республика, область ва район матбуот нашрларига обуна бўлишди.

Шунингдек Ойбек номли 28-мактабда ҳам обуна ишлари тугалланиш арафасида турибди.

Ш. НУРАЛИЕВ.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ТУТ БАРГИДАН ОЗУҚА УНИ

САМАРҚАНД. Тут баргидан тайёрланган ун парранда ва чорва моллар учун жуда тўйимли озуқа бўлиб чиқди. Бу уннинг таркибида ўн процент ёғ, кўпгина оқсил моддалар ва витаминлар бор. Самарқанд қишлоқ хўжалик институтининг олимлари янги озуқани экспериментал база фермаларида — биринчи наслчилик совхозида синаб кўриб, яхши натижага эришдилар.

Маълумки, тут баргидан баҳорда ипак қуртини боқиш учунгина фойдаланилади. Эндиликда бу барглардан кузда чорвачилик эҳтиёжлари учун ҳам фойдаланиш мумкин бўлиб қолди. Тут баргини териб берадиган пневматик қурилма таклиф қилинди. Бу барг қуритилгандан кейин майдаланиб, унга айлантирилади.

ЧИРЧИҚ шаҳар музейида. Томошабинлар қадимги уруш қуролларини кўздан кечиришмоқда.

О. Левак фотоси.

БИЛДИРИШ

Тошкент ишчи-деҳқон мухбирлари университетига тингловчилар қабул қилинади.

Бизнинг адрес: Правда Востока кўчаси, 26-уй, тўртинчи қават, 87 хона.

Ҳар тўғрида

ЎРДАКБУРУН ДИНОЗАВР

1970 йилда бир группа палеонтологлар Қуйи Калифорниядаги Эль-Росарио районидаги ибодатхоналардан бирини қазиб кўрдилар.

Лос-Анжелосдан жанубга қараб 400 километр нарида жойлашган мазкур ибодатхонада узунлиги 30 метрлик ўрдакбурун динозавр суяклари топилдики, бу ҳаммани ҳайратга солди. Ҳозиргача номаълум динозавр турига оид бу баҳайбат жонивор бундан 73 миллион йил муқаддам яшаган. Шуниси ҳам қизиқки, ҳозиргача топилган динозаврлар атиги 10—15 метр эди.

БУЛУТ ВА ТУЗ

Академик В. И. Вернадский ҳисоблашича, булут таркибидаги бир литр сувда 34 миллиграмм туз бўларкан.

Агар шу миллиграммларни ҳамма булутлар ва ёмғирлар миқдорига кўпайтирсак, у ҳолда бир йилда осмондан қуруқликка уч ярим миллиард тонна минерал туз тушишини аниқлаймиз. Бу эса дарё сувлари океанларга оқизиб келаётган туз миқдорининг ярмига тенгдир.

МУЗИ ЎЗИ БИЛАН

Голландияда ўзида совуқни тутиб қолувчи ғалати ўрама «қоғоз» тайёрланди.

Иккита полиэтилен ёки палистирол плёнка орасига юмшоқ материал (бу материалнинг ўзи нимадан эканлигини фирма сир тутяпти) жойлаштирилади. Сўнг бу плёнкалар ишлатишдан аввал музлатувчи камерага қўйилади ва зарур даражада (0 градусдан то 21 градусгача) совуқ юборилади.

Бундай плёнкага тез бузилувчи маҳсулотларни ўраб, оддий транспортда манзилга жўнатиш ёки исталган жойда сақлаш мумкин. Бундай ўрама ичидаги сарёғ тўрт кунгача қирқ градусли иссиқликда сақлансада тошдек қаттиқ бўлиб тураверади.

УЧ ЭГИЗАК ҚИЗ

Тез ёрдам машинаси Рисолат Акбаровани туғруқхонага олиб кетди. У ердан сал фурсат ўтмай уйга телефон қилиб, Рисолатнинг эсон-омон кўзи ёриганини айтишди.

— Қизми, ўғилми? — сўради эгизакларнинг отаси Раҳмонали Акбаров, Фарғона областининг Фрунзе районидаги Калинин номли совхоз ишчиси.

— Қиз. Битта эмас, балки учта. Оилангизни янги меҳмонлар билан қутлаймиз, — деди навбатчи ҳамшира.

Энди Акбаровларнинг боласи ўнтага етди. Янги чақалоқлар ва уларнинг онаси ўзларини яхши ҳис қилмоқдалар. Врачлар уларни яхшилаб парвариш қилиб туришибди. Совхоз Акбаровлар оиласига моддий ёрдам берди.

В. ТАТАРИНОВ, ЎзТАГ мухбири.

Реклама ва эълонлар

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 19/XI да **Дон Кихот**, 20/XI да **Травиата**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/XI да **Табассум ўғрилари**, 21/XI да **Афсона яратган қиз** (кундузи), **Мирзо Улуғбек** (кечқуруи).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 19/XI да **Менинг жаннатим**, 20/XI да **Ҳалима**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 19, 20, 21/XI да **Оқар сувлар** (премьера, кеч соат 7 да).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 21/XI да **2-музика абонементи бўйича биринчи концерт-лекция.** «ЎЗБЕК СОВЕТ ПРОФЕССИОНАЛ МУЗИКА АСОСЧИЛАРИ» (кундуз соат 12 да).

Кино

Жиноят қидирув инспектори — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ (тоқ соатларда), «МОСКВА» (кундуз соат 11.40, 3.20 минут, кеч 7 ва 9 да).

Симон Боливар — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Қобулдаги миссия (2 серия) — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Дунё (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 3, кеч 6 ва 8 да).

Юлдузлар сўнмайди — «ЧАЙКА» (кундуз соат 12 да).

Асосий зарба (2 серия) — НАВОИЙ номли, «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Одиссейнинг саргузашти — «ВОСТОК» (жуфт соатларда).

Сен ёнимда бўлсанг — «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Музика садолари (2 серия) — «ЧАЙКА» (кундуз соат 2 ва кеч 7 да).

Тасодифлар ёнма-ён — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 10.20, 11 кундуз 12, 1 ва кеч 9 да).

29 ноябрь эрталаб соат 10 да Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти (2-Виборг кўчаси, 5-уй, 49-аудитория)да техника фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Э. Б. Малков: «Валикни жинлаш жараёнида толани тозалаш усулларини ўрганиш ва яратиш» деган темада;.

М. Г. Хамов: «Жин аррасининг сифатини текшириш ва унинг тишлари сифатини пахта тозалашдаги асосий кўрсатмалари» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

29 ноябрь эрталаб соат 11 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти илмий совети кенгаши (Черданцев кўчаси, 25-уй)да филология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун.

Ле Винь Куок: «1945-1954 йилларда Вьетнам (Вьетнам демократик республикаси) поэзияси» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертациялар билан академия кутубхонаси (А. Тўқаев кўчаси, 1-уйда танишиш мумкин.

29 ноябрь кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси биология фанлари бўлимининг зоология профили бўйича бирлашган илмий совет кенгаши (Ф. Хўжаев кўчаси, 28-уй)да биология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Л. С. Ульянова: «Ўзбекистонда кўк қурт тунлами сонини камайтирадиган паразитларнинг биологик хусусиятлари ва аҳамияти» деган темада;

Р. Ю. Ташимов: «Юқори температура шароитида организмнинг функционал ҳолатига қараб ингичка ичакда сўрилиш процессининг ўзгариши» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан академия кутубхонаси (А. Тўқаев кўчаси, 1-уйда танишиш мумкин).

Чилонзор районпишчеторги дирекцияси, партия ва касаба союз ташкилотлари Октябрь район пишчеторгига қарашли 48-магазин директорининг ўринбосари

ҒИЁС СУЛТОНОВнинг

бевақт вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдиради ва марҳумнинг оиласига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

Р. 14656. ИНДЕКС 64697. А—1871.